

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΤΟΣ ΜΖ'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 72.18.308

15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1998

ΑΡΙΘ. 21

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ὁ ἅγιος Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφόθεος - Δ'. - Ἰω. Φουντούλη, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὲς, κανονικὲς καὶ ἄλλες ἀπορίες. - Ἀρχιμ. Εὐθυμίου Ἐλευθεριάδου, Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς (645-749). - Ἀριστοτέλους Χρ. Εὐτυχιάδου, Ἡ ἁγία Μαρίνα προστάτιδα τῶν νεφροπαθῶν καὶ τῆς Νεφρολογίας. - Πρεσβυτ. Γερασίμου Ζαμπέλη, Ὁρθοδοξία: τὸ πλήρωμα τῆς ζωῆς. - Ἡ ἐνορία σας καὶ πῶς θὰ τὴν ἀνακαλύψετε ἐκ νέου. - Μία κοινότητα ποὺ ἀκτινοβολεῖ. - Κων. Π. Παπαθανασίου, Ἡ ἀκοσμία τοῦ κόσμου. - Περιεχόμενα τοῦ «Ἐφημερίου» ἔτους 1998. - Οἱ κατὰ τὸ 1998 Συνεργάται τοῦ «Ἐφημερίου».

ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΗΣ ΕΝΟΡΙΑΣ

Μαθαίνετε παίζοντας

(σελ. 327-331)

«ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ»

Δεκαπενθήμερο Περιοδικό

Ἰω. Γενναδίου 14, 115 21 Ἀθῆναι
Τηλ. καὶ Fax 7218308

Ἐκδότης - Διευθύντης
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Ὁμότ. Καθηγ. Παν/μίου Ἀθηνῶν

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου
τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας

Προϊστάμενος

Σωκρ. Μαυρογόνατος. Τηλ. 72.10.734.

Ὁ ἅγιος Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφόθεος

Δ'

Τοῦ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Τὸ περιεχόμενο τῆς Καθολικῆς Ἐπιστολῆς τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου εἶναι κυρίως ἠθικοπρακτικό. Μερικοί, ποὺ παρεξηγοῦν τὸ ὀρθόδοξο πνεῦμα, θὰ τὸ χαρακτηρίζαν ὡς «μὴ ὀρθόδοξο» καὶ ὡς «ἠθικιστικό», ἀλλὰ λησμονοῦν, ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία συνδέεται μὲ τὴν Ὁρθοπραξία καὶ ὅτι ἡ Χριστοκεντρικὴ δογματικὴ πίστις, ἡ ὁποία ἀναμφιβόλως ὑποδηλώνεται ὡς γνωστὴ στὴν Ἐπιστολή, ἔχει καὶ τὴν ἠθικολογικὴ διάστασι, τὴν ὁποία ὑπενθυμίζει ὁ Ἅπ. Παῦλος, ὅταν λέγῃ «Μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοός, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον» (Ρωμ. ιβ' 2). Ἐπομένως «ὁ λέγων, ἔγνωκα Αὐτὸν καὶ τὰς ἐντολὰς Αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστὶ, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν» (Α' Ἰωάν. β' 3-4).

Στὴν ἴδια συχνότητα καὶ στὸ ἴδιο ἀκριβῶς μῆκος κύματος κινεῖται ἡ ἠθικοπρακτικὴ Ἐπιστολὴ τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου. Ἡ Ἐπιστολὴ αὐτὴ δίδει ἀποστομωτικὴν ἀπάντησι στοὺς παρανοοῦντες τὸ ὀρθόδοξο πνεῦμα, ἰσχυριζόμενοι ὅτι ἡ φροντίς γιὰ τὰ ἔργα τῆς χριστιανικῆς ἀλληλεγγύης ἢ ἡ προβολὴ τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν καὶ καλῶν ἔργων ἀποτελεῖ «πιετιστικὴν» ἀπόκλισι ἀπὸ τὸ γνήσιο ὀρθόδοξο πνεῦμα. Οἱ «ὑπερορθόδοξοι» αὐτοὶ κατακρίνουν ἀδελφούς των γιὰ τὴν πρακτικὴ τους δρᾶσι, ὡς ἐὰν δὲν ὑπῆρξαν ποτὲ — μὲ Χριστοκεντρικὸ αὐτονοήτως ὑπόβαθρο — λ.χ. τὸ ἠθικοκοινωνικὸ περιεχόμενο τῆς ἐπὶ τοῦ ὅρουσ ὁμιλίας ἢ ἡ ἠθικὴ διδασκαλία τῶν Εὐαγγελίων καὶ τῶν Ἀποστόλων ἢ οἱ «λογίεις» τῆς Καινῆς Διαθήκης ἢ ἡ «Βασιλεία» ἢ ἡ δρᾶσις τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος.

Ἡ Ἐπιστολὴ τοῦ ἁγίου Ἰακώβου, ποὺ ἔχει ὕψος καὶ μορφολογικὰ γνωρίσματα, ἀνάλογα πρὸς τὰ ὑπάρχοντα στὴν ἐπὶ τοῦ ὅρουσ ὁμιλία, εὐστόχως χαρακτηρίσθηκε ὡς «ἡ ἐπὶ τοῦ ὅρουσ ὁμιλία μεταξὺ τῶν ἐπιστολῶν τῆς Καινῆς Διαθήκης» ἢ ὡς «ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἠθικὴ». Ἡ Ἐπιστολὴ θέλει νὰ βοηθήσῃ τοὺς παραλήπτες, ποὺ ἀντιμετώπιζαν θλίψεις καὶ δοκιμασίες, νὰ μὴ ἀποθαρρύνωνται, ἀλλὰ ἐφοδιασμένοι μὲ τὴν κατὰ Θεὸν σοφία νὰ τὶς θεωροῦν ὡς

εὐκαιρίαν πνευματικῆς τελειώσεως καὶ χαρᾶς (Ίακ. α' 1-18). Στὴ συνέχεια τονίζεται ὅτι οἱ Χριστιανοὶ δὲν πρέπει μόνον νὰ ἀκούουν τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸν ἐφαρμόζουν στὴν καθημερινὴ ζωὴ τους (α' 19-27). Ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ γίνονται —χωρὶς προσωποληψία— φορεῖς τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης (β' 1-13), συνδυάζοντας τὴν πίστι μὲ τὰ ἔργα (β' 14-26) καὶ ἀποφεύγοντας νὰ γίνονται ἀδόκιμοι διδάσκαλοι καὶ νὰ συγχέουν τὴν ἀληθινὴ μὲ τὴν ψευδῆ σοφία (γ' 1-18). Ἡ ἐπιστολὴ στὸ τέλος καταδικάζει ὠρισμένα πάθη καὶ ἐλαττώματα (δ' 1-17) καὶ παρέχει διάφορες προτροπὲς καὶ νουθεσίαι, λ.χ. γιὰ τὴν προσευχὴ καὶ τὴν ἄλειψι μὲ Ἅγιο Ἐλαίο σὺς ἀσθένειες, γιὰ τὴν ἐξομολόγησι τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τὴν προσευχὴ, γιὰ τὸ ἱεραποστολικὸ ἐνδιαφέρον πρὸς ἐπιστροφὴν τῶν πλανηθέντων (ε' 1-20).

Δειγματοληπτικῶς παραθέτομε τὰ ἐξῆς 15 χωρία, πού, ὅπως σημείωσα, εἶναι ἀληθινὰ διαμάντια:

α) «Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμὸν (= δοκιμασίαν) ὅτι δόκιμος γενόμενος λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς...» (α' 12). β) «Ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον» (α' 15). γ) «Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθὲν ἐστὶ καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων» (α' 17). δ) «Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ» (α' 22). ε) «Θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ αὐτῆ ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὄρφανους καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου» (α' 27). στ) «Ὅστις γὰρ ὄλον τὸν νόμον τηρήσῃ, πταίσι δὲ ἐν ἐνί, γέγονε πάντων ἔνοχος» (β' 10). ζ) «Ὡσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρὸν ἐστίν, οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρὰ ἐστίν» (β' 26). η) «Ἐν αὐτῇ (τῇ γλώσσει) εὐλογοῦμεν τὸν Θεὸν καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ γεγονότας. Ἐκ τοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα» (γ' 9-10). θ) Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; Δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραύτητι σοφίας» (γ' 13). ι) «Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν» (δ' 6). ια) «Ἐπιτάγητε οὖν τῷ Θεῷ, ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν» (δ' 7). ιβ) «Ἴδου ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν ὁ ἀπεστερημένος

ἀφ' ὑμῶν κράζει, καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὄψα Κυρίου Σαβαῶθ εἰσεληλύθασιν» (ε' 4). ιγ) «Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω. Ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου» (ε' 14). ιδ) «Ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα, καὶ εὐχέσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε» (ε' 16). ιε) «Ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν» (ε' 19).

Εἶναι τόσο ἐῤῥωτα καὶ ἐναργῆ τὰ ἠθικοκοινωνικὰ μηνύματα τῆς Ἐπιστολῆς τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου, ὥστε θὰ ἤμποροῦσαν νὰ τροφοδοτήσουν σειρὰν ἐσπερινῶν κηρυγμάτων στοὺς ἐνοριακοὺς ἰ. ναοὺς καὶ σὲ ἐνοριακὰ πνευματικὰ κέντρα. Ὁ γράφων μὲ συγκίνησιν ἐνθυμεῖται ὅτι ὡς νέος ἐντροφοῦσε ἀκούοντας ἀνελλιπῶς στὸν Ἰ. Ναὸ Ἁγίας Τριάδος Πειραιῶς σειρὰν πολλῶν ἐκτενῶν ἐσπερινῶν κηρυγμάτων τοῦ ἀειμνήστου Παναγιώτου Τρεμπέλα, στὰ ὁποῖα ὁ ἐπιφανὴς θεολόγος καὶ ὀμιλητῆς (καὶ στὴ συνέχεια Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν) ἀνέπτυξεν ἐποικοδομητικῶς ὀλόκληρη τὴν Ἐπιστολὴ αὐτή. Ἄλλο σχετικὸ παράδειγμα εἶναι τὸ ἐξῆς: Ὁ κοσμῶν σήμερα τὴν Ἰ. Μητρόπολι Μεγάρων καὶ Σαλαμίνας Πανσο. Ἀρχιμ. π. Ἱερεμίας Φούντας, πού εἶναι γνωστὸς ὡς ἐξαιρετὸς ἱεροκλήρυξ καὶ ὡς διακεκριμένος ἀκαταπόνητος συγγραφεὺς, πού ἔχει παρουσιάσει μεγάλο πλῆθος καὶ ὄγκον ἐκλεκτῶν δημοσιευμάτων καὶ συγγραμμάτων, ὅταν ὑπηρετοῦσε στὴν Ἰ. Μητρόπολι Φωκίδος, σὲ σειρὰ μαθημάτων σὲ κύκλους μελέτης τῆς Ἁγίας Γραφῆς, πού ἔγιναν τὸ ἔτος 1978-1979, προέβη σὲ πρακτικὴν ἐρμηνεῖα τῆς Ἐπιστολῆς τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου. Τὰ μαθήματα αὐτὰ ἐξεδόθησαν σὲ καλαισθητὸ βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Καθολικὴ Ἐπιστολὴ Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου (Πρακτικὴ ἀνάλυσις)» (ὑπὸ Ἱερεμίου Φούντα, Ἀρχιμανδρίτου, Ἄμφισσα 1979, σσ. 1-194), γιὰ νὰ ἀποτελέσῃ «τὴν ὕλην διδασκαλίας εἰς τοὺς εὐδοκίμως... λειτουργούντας κύκλους μελέτης τῆς Ἁγίας Γραφῆς» (σσ. 7-8).

Ἀλλὰ στὴν προσωπογραφίαν τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου θὰ ἤμπορούσαμε νὰ διακρίνωμε μερικὰ ἀκόμη χαρακτηριστικὰ.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Του κ. **ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ**, Καθηγητού του Παν/μίου Θεσσαλονίκης

569. "Όταν μετά το Ευαγγέλιο λέγεται ή έκτενης μπορούμε να προσθέτουμε ονόματα ζώντων και κεκοιμημένων, όπως έκαναν παλαιοι ιερείς; (Έρώτηση Πανου. π. Φ.Λ.).

Έξ άφορμής τής μνημονεύσεως ονομάτων κατά τὰ άγια είχαμε έπισημάνει ως χρόνο κανονικής μνημονεύσεως ονομάτων ζώντων και τεθνεώτων την μετά το Ευαγγέλιο μεγάλη έκτενη τής θείας λειτουργίας. Η μνημόνευση ονομάτων κατά την μεγάλη είσοδο είναι ίδιον τής άρχιερατικής λειτουργίας, πού ως γνωστό διατήρησε την παλαιότερα τάξη, κατά την όποιαν ή προσκομιδή, έπομένως και ή μνημόνευση τών ονομάτων, έγινετο κατά το χειρουργικό, δηλαδή πρò τής έναρξεως του εύχαριστιακού μέρους τής συνάξεως, τής τελέσεως του μυστηρίου τής θείας εύχαριστίας. Από την άρχική και φυσική αυτή θέση της ή προσκομιδή μετετέθη πρώτον κατά την ψαλμωδία τών αντιφώνων, αργότερα πρò τής έναρξεως τής θείας λειτουργίας, είτε κατά την ανάγνωση τής Γ' και ΣΤ' ώρας στα μοναστήρια, είτε κατά την άκολουθία του όρθρου στις ένορίες. Η μετάθεση έγινε για να κερδηθεί χρόνος και για να γίνεται άνετότερα ή προσκομιδή, πού ήδη άρχισε να εξελίσσεται σε μιá άρκετά άνεπτυγμένη άκολουθία, ένα είδος «προλήψεως» τής θείας λειτουργίας. Η άρχιερατική όμως λειτουργία έμεινε, όπως ήταν άναμενόμενο, πò συντηρητική. Διατηρεί, εν μέρει τουλάχιστον, την άρχαία τάξη και πολλοι άρχιερείς και σήμερα άκόμη ολοκληρώνουν την προσκομιδή κατά το χειρουργικό. Άλλοι, πάλι κατά μίμηση τής ιερατικής πράξεως και για οίκονομία χρόνου, την συμπληρώνουν μετά την ένδυσή τους στο τέλος του όρθρου. Είτε όμως έτσι είτε άλλιώς, ή άρχιερατική πράξη διατήρησε την εις επήκοον του λαού μνημόνευση κατά την ύποδοχή τών τιμών δώρων κατά την μεγάλη είσοδο. Στην ιερατική πράξη «πέρασε» μάλλον από τὰ συλλειτουργια, κατά τὰ όποια οί πρώτοι τών ιερέων φιλοτιμούνται, άκαιρώς μερικες φορές, να μιμούνται κάποια έντυπωσιακά στοιχεία τής άρχιερατικής λειτουργίας, όπως την θυμίαση μετά την μικρά είσοδο και την μνημόνευση κατά τὰ άγια. Το άνακόλουθο του πράγματος φαίνεται και από το ότι προηγείται το γενικό «Πάντων ύμών...» για να εξειδικευθεί ύστερα και για να έπιστρέψει και πάλι στο γενικό «και πάντων ύμών...», έκτος του ότι και ή κατ' όνομα και ή κατά κατηγορίες μνημόνευση έγινε ήδη από τόν λειτουργούντα ιερέα κατά την άκολουθία τής προσκομιδής. Προκαλεί δηλαδή μιá χωρίς λόγο άναδίπλωση.

Σε μιá σχετικώς πρόσφατη άπάντηση (στην έρώτηση ύπ' άριθμ. 558) μιλήσαμε για το άπαράδεκτο τής παραλείψεως — ή τής μυστικώς άναγνώσεως, είναι το ίδιο με άλλα λόγια — τής μεγάλης έκτενους τής θείας λειτουργίας και προσπαθήσαμε να βρούμε τους λόγους πού την προκάλεσαν. Δεν υπάρχει ίσως πò άτυχής παρέμβαση στη λειτουργική μας παράδοση από αυτή. Και το περίεργο είναι ότι ή έκτενης είναι το πò ζωτικό και το πò εύπλαστο στοιχείο τής θείας λειτουργίας και τών άκολουθιών μας γενικότερα. Αντί να το συγκρατήσουμε από την φθορά και να το άξιοποιήσουμε δεόντως, το άθετούμε και το παραβλέπουμε, ενώ συγχρόνως μιλούμε για προσαρμογή τών αίτημάτων στη λατρεία μας και έκσυγχρονισμό και άνταπόκρισή της πρòς τις άμεσες και επίκαιρες άνάγκες τών χριστιανών.

Δεν νομίζω πòς άμφιβάλλει κανείς ότι ο παραδοσιακός και όρθος χώρος παρεμβολής τών αίτημάτων, τών δεήσεων ύπερ τών γενικών και τών επί μέρους άναγκών τών πιστών και τής μνημονεύσεως τών ονομάτων ζώντων και τεθνεώτων είναι ή έκτενης. Αυτό συνάγεται και από την σύγχρονό μας πράξη, όπου ή έκτενης δεν παραλείπεται, δηλαδή στα μοναστήρια και τις σλαβικες εκκλησίες, αλλά και από την όλίγον παλαιότερα, κατά την όποια οί παλαιοι ιερείς όχι μόνο δεν παρέλειπαν την έκτενή, αλλά και διάβαζαν κατ' αυτήν τὰ ονόματα τών ζώντων και τών κεκοιμημένων, ίσως βέβαια με κάποια δόση ύπερβολής. Το ίδιο γίνεται και στις έκτενείς του έσπερινου και του τέλους του όρθρου, όπου μάλιστα στα μοναστήρια διαβάζουν παμπάλαιους καταλόγους ονομάτων, κατά τμήματα, από την «Παρησία». Το ίδιο πιστοποιείται και από τις έπιτομές τής έκτενους τής άρχής του όρθρου (πρò του έξαψάλμου), του γάμου, του εύχελαιού, τής νεκρωσίμου άκολουθίας, τών μνημοσύνων κ.λπ. Η έκτενης ύπό την πλήρη της μορφή («μεγάλη έκτενης») και ύπό την συντετμημένη είναι ο χώρος τής εξειδικεύσεως τών αίτημάτων και τής κατ' όνομα άναφοράς στα συγκεκριμένα αίτήματα και στις άνάγκες τών άδελφών μας, του βασιλέως δηλαδή κατά την συντετμημένη έκτενή του όρθρου, πού αντικαταστάθηκε με το «ύπερ τών εύσεβών και όρθοδόξων χριστιανών» αίτημα, τών νεονύμφων στον γάμο, τών άσθενών στο εύχελαιο, τών κεκοιμημένων στις κηδείες και στα μνημόσυνα, και όλων αυτών μαζί στις μεγάλες έκτενείς του έσπερινου, του όρθρου και τής θείας λειτουργίας.

(Συνεχίζεται)

ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ (645-749), Ἐπίλογος τῆς Πατερικῆς Ἐποχῆς

Τοῦ Πανος. Ἀρχιμ. π. **ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΟΥ**, δ. Θ.

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, Ὁσιος Ἀγιοσαββίτης Μοναχός (Θεοφάνους χρονογραφία, ἔκδοσις De Boor, σελ. 404-408) κορυφαῖος βυζαντινὸς Ὑμνογράφος καὶ Μουσικὸς (Hefele Joseph, Conciliengeschichte, τόμ. β' σελ. 4 κ. ἐξ.) καὶ Πατὴρ τῆς Ὁρθοδόξου Δογματικῆς (PG τόμ. 95 καὶ 96) ἐκπροσωπεῖ καὶ σφραγίζει, μετὰ τῆς Ἐβδόμης Ἀγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου (Νίκαια 786-787), τὴν Μεγάλην Πατερικὴν Ἐποχὴν. Ἄπαντες οἱ Πατέρες, ὡς μέλη τῆς Μιάς Ἀγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἐπιδιώκουν τὴν διακήρυξιν τῆς Ἀληθείας τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ νὰ προσφέρουν εἰς τοὺς πιστοὺς, ὡς προϋπόθεσιν τῆς σωτηρίας των (Ἰω. 17,3 Ἐβρ. 11,6. Β' Θεσσ. 3,2). Ἡ Βίβλος (49 βιβλία τῆς Παλαιᾶς καὶ 27 βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης) ἀπετέλει τὴν ἐκκίνησιν, τὴν βάση καὶ τὸν φράκτιν τῆς θεοφωτιστοῦ Γραμματείας των, μὲ δογματικὸν ἀξίωμα «τὴν Γραφὴν διὰ τῆς Γραφῆς ἐρμηνευτέον» (Ἀντιοχειανὴ Σχολή - Χρυσόστομος) Πλατωνικῆς βασικῶς ιδεολογίας καὶ Ἀριστοτελισταὶ ἐν τῇ διαφωτίσει τῶν μεγάλων φιλοσοφικῶν προβλημάτων. Τὸ Παύλειον ἀποκαλυπτικόν, ὅτι διὰ τοῦ Θεοῦ Λόγου Χριστοῦ «ἐκτίσθη τὰ πάντα ...τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἐκτίσται» (Κολ. 1,16) καθόριζε τὴν Θεολογίαν καὶ τὴν Φιλοσοφίαν των, (H. Fr. von Campenhausen, Die Griechischen Kirchenväter, 2 Auflage, 1956 σελ. 165). Αὕτη ὑπάρχει ἀντιαιρετικὴ καὶ ἱεροαστολικὴ πολεμικὴ καὶ ἀπολογητικὴ, ἐν ταυτῷ.

Μὲ τὸ καινοτόμον θριαμβευτικὸν ὕφος των, διαπνεόμενον ἀπὸ τὸ γεγονός τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Θεανθρώπου Λυτρωτοῦ Χριστοῦ, μὲ ἀπλότητα, ἀπευθυνομένην πρὸς «πάντα ἄνθρωπον» διατυπώνουν ιδέας ὑπερβαινούσας ἐκεῖνας τῶν ἀλληλογρονθοκοπομένων τῶν ἀρχαίων Φιλοσόφων, ἀνθεκτικὰς εἰς τὸν εἰκοστὸν πρῶτον ἔτι αἰῶνα καὶ στηριζούσας τὴν καρδίαν.

Φυσιολογία, Ὑπαρξισμός, Ἠθικὴ καὶ συνειδησιακὸς αὐτοέλεγχος, ὑπὸ τὴν ἀκτινοβολίαν τοῦ Αἰωνίου Χριστοῦ «χθὲς καὶ σήμερον τοῦ αὐτοῦ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ἐβρ. 13,8) ἐμπεδοῦνται εἰς τὰ Πατερικὰ Ἔργα, μὲ τὰ ὁποῖα ὁ Χριστιανὸς σοφίζεται καὶ ἐνδυναμοῦται, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, πληρούμενος ἀπὸ τὸν Χριστὸν νὰ ὑπερνικᾷ τὴν συνει-

δησιακὴν κρίσιν καὶ προκόπη εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ γίνεταί «μόρφωμα Χριστοῦ».

Ἡ Πατερικὴ Κοσμοθεωρία καὶ Βιοθεωρία, διὰ μέσου τῶν βιολογικῶν, κοινωνιολογικῶν καὶ πολιτισμικῶν ἀναπτύξεων καὶ ἐξελιξέων τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν, βλέπει τὸν Θεάνθρωπον Χριστὸν κατευθύνοντα τὴν πανανθρωπίνην Ἱστορίαν καὶ ὀδηγοῦντα τοὺς πιστοὺς καὶ ἐκλεκτοὺς εἰς τὴν δικαίωσιν, τὴν θέωσιν καὶ τὴν σωτηρίαν καὶ μακαριότητα, διὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἐμπεδούσης ὁμάδας, πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς ζωῆς «ἐν Χριστῷ» καὶ ἐν «Πνεύματι», ἐν μέσῳ τοῦ αἰῶνος τούτου.

Οἱ μεγάλοι Πατέρες ἐθεμελίωσαν τὴν Ὁρθοδοξίαν ἐν τῇ Πρώτῃ Ἀγίᾳ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ τῆς Νικαίας καὶ ἐτροφοδότησαν μὲ τὸν θεολογικὸν λόγον τὰς ὑπολοίπους Ἐξ Οἰκουμενικὰς Συνόδους, ἐν «βραχεῖ ῥήματι καὶ πολλῇ συνέσει» θεογράφως διαχαράξαντες τὸ σεπτὸν Σύμβολον τῶν πιστευτέων δογμάτων.

Φιλοσόφως ἐνεγκαλίσθησαν τοὺς τε Μοναχοὺς καὶ τοὺς Λαϊκοὺς χριστιανοὺς, θεσμοθετήσαντες ἐπιστημόνως καὶ παιδαγωγικῶς δι' αὐτοὺς, τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα. Τὰ πιστευτέα Δόγματα καὶ τὰς τηρητέας Ἐντολάς πατρικῶς διεσάφησαν καὶ ἐστήριξαν μὲ τὴν νυχθήμερον Λατρείαν.

Εἰς ταῦτα πάντα ὀργανωτικὸς καὶ συστηματικὸς ἀπεδείχθη κολοσσός ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὅστις ἐξέδωκε τὴν πρώτην ἀναλυτικὴν Δογματικὴν (Ἐκδοσις Πίστεως PG 95) διεμόρφωσε τὸν Ἑσπερινὸν καὶ τὸν Ὁρθρον, εἰσήγαγε τὴν ἀθάνατον Ὀκτώηχον, καθορίσας τοὺς ὀκτῶ ἤχους τῆς πατροπαράδοτου Βυζαντινῆς Μουσικῆς μὲ λεπτομερῆ τὰ σημαδόφωνα αὐτῆς. Πιστὸς εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Παράδοσιν, ἀπεφάνθη ταπεινοφρόνως τὸ θέσφατον, ἐκεῖνο: «Ἐρῶ δὲ ἐμὸν οὐδέν», μὲ τὸ ὁποῖον κλείει καὶ σφραγίζεται ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Παράδοσις τῶν Ἀγίων Ἐπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός εἶναι ὁ τύπος καὶ ὑπογραμμὸς τῆς Συντηρητικότητος. Τὸν συνέιχεν ἡ ἀγωνία τοῦ Χριστοῦ. «Ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν, ἄρα εὕρησει τὴν Πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;» (Λουκ. 18,8). Διὰ τοῦτο καὶ πάντοτε ὅταν ἔγραφε καὶ ἐθεολόγει ἀπεφάνετο: «Ἐρῶ δὲ ἐμὸν οὐδέν»...

Ἡ ἅγια Μαρίνα προστάτιδα τῶν νεφροπαθῶν καὶ τῆς Νεφρολογίας

Τοῦ κ. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΧΡ. ΕΥΤΥΧΙΑΔΟΥ,

Ἐπίκουρου Καθηγητοῦ Φιλοσοφίας καὶ Ἱστορίας τῆς Ἱατρικῆς

Στις 4-7 Ὀκτωβρίου 1998 ἔλαβε χώρα στὴν Πάδοβα τῆς Ἰταλίας τὸ 2ο Συνέδριο τῆς Διεθνούς Ἐταιρείας Ἱστορίας τῆς Νεφρολογίας, ἡ ὁποία περιλαμβάνει τὰ ἐκλεκτότερα ἐπιστημονικὰ μέλη τῆς σύγχρονης Νεφρολογίας. Κατὰ τὴ διάρκεια τῶν ἐργασιῶν ἀνακοινώθηκε ἀπὸ τὸν γράφοντα ἐργασία περὶ τῆς Ἁγίας Μαρίας ὡς προστάτιδας τῶν νεφροπαθῶν καὶ τῆς Νεφρολογίας, ἐπὶ τῆ βάσει ἐπιστημονικῶν κειμένων καὶ ἱστορικῶν δεδομένων, ὀρθοδόξων καὶ καθολικῶν. Ὅπως τονίσθηκε, μετὰ τὶς Σταυροφορίες, μετὰ τὴ μεταφορὰ τῶν ἱαματικῶν λειψάνων τῆς στὴ Δύση, ἡ Ἁγία ὑπὸ τὸ ὄνομα Μαρίνα - Μαργαρίτα θεραπεύει καὶ ἀνακουφίζει ἀπὸ τὶς ἐπιπλοκὰς τοῦ νεφροπαθεῖς, τὴ δυστοκία, τὴ νεφροπάθεια καὶ ἐκλαμπία τῶν ἐγκύων, τὶς στείρες γυναῖκες καὶ τὰ ἀσθενῆ παιδιὰ. Ἡ ζώνη τῆς Ἁγίας ἀποτελεῖ τὸ πνευματικὸ καὶ αἰσθητὸ σημεῖο τῶν ἱαμάτων καὶ γι' αὐτὸ οἱ ἄρρωστοι ἀγγίζουσι ζῶνες στὰ θαυματόβρυτα λείψανά τῆς καὶ τὶς φοροῦν γύρω στὴν περιοχὴ τῶν νεφρῶν καὶ τῆς κοιλίας.

Ἡ ἀνωτέρω ἐργασία εἰσηγήθηκε ἐπίσης τὴν πιθανὴ ἀπάντησι στὸ ἐρώτημα, γιὰ τὴ Ἁγία Μαρίνα θεραπεύει εἰδικῶς τοὺς νεφροπαθεῖς. Τὸ γεγονός στὴ διαχρονικὴ ἐξέλιξί του συνδέεται μετὰ τὴ φύση τοῦ μαρτυρίου τῆς καὶ τὶς πληγές τῆς στὴν περιοχὴ τῶν νεφρῶν, μετὰ τὴν ἀρχικὴ προσέλευσι στὴ θεραπευτικὴ τῆς χάρι νεφροπαθῶν ἀσθενῶν καὶ ἐγκύων γυναικῶν μετὰ δύσκολο τοκετό, καθὼς καὶ μετὰ τὴ θαυματουργικὴ δύναμι τῆς ζώνης τῆς γύρω ἀπὸ τὴ μέση.

Ἡ ἄγνωστη ἢ μᾶλλον λησμονημένη μετὰ τὸν καιρὸ αὐτῆ ἱαματικῆς ιδιότητά τῆς καλλιπαρθένου καὶ θαυματοβρύτου Ἁγίας Μαρίας, ἡ ὁποία ἀνήκει στὴ θαυματουργικὴ θεραπευτικὴ, ἔχει δὲ πάντοτε ἀνάγκη αὐτῆς ὁ πάσης φύσεως ἀσθενῆς, καθίσταται γνωστὴ πλέον σὸν σύγχρονο ἑλληνικὸ καὶ διεθνῆ χωρὸ μετὰ τὸ Διεθνὲς αὐτὸ Συνέδριο. Οἱ πάσχοντες ἀπὸ τὰ νεφρὰ καὶ οἱ συμπαθεῖς νεφροπαθεῖς, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκον-

ται πάντοτε στὴν ἐπικαιρότητα μετὰ τὶς αἰμοκαθάρσεις καὶ τὶς μεταμοσχεύσεις τῶν νεφρῶν, ἔχουν ἤδη μίαν ἀσφαλῆ πνευματικὴ βοήθεια, ἐπὶ πλέον τῆς ἐπιστημονικῆς ἱατρικῆς, καὶ μίαν βεβαίαν ἱαματικὴ ἀντίληψι ἀπὸ τὴ λαοφιλή Ἁγία, ἡ ἱατρικὴ δύναμι τῆς ὁποίας ἀναβλύζει ἀπὸ τὸ μαρτυρίο τῆς καὶ τὴν ὑπέρλαμπρη νίκη τῆς ἐπὶ τοῦ ἀρχαϊκοῦ δράκοντος.

Στὴ διαχρονικὴ ζωγραφικὴ τέχνη καὶ γλυπτικὴ τῆς Δύσεως καὶ στὴ διεθνῆ ἀγιογραφία ἡ μορφή τῆς Ἁγίας Μαρίας, ἡ ὁποία κατατροπώνει τὸν δράκοντα, εἶναι χαρακτηριστικὴ τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς Ἁγίας. Στὸν ἑλληνικὸ χωρὸ ὡς παλαιότερος Ναὸς τῆς Ἁγίας Μαρίας θεωρεῖται ὁ τοῦ Θεοσείου, ὁ ὁποῖος ὑπῆρχε ἤδη τὸν 13ο αἰῶνα σὲ σπήλαιο τοῦ λόφου, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου στὴν ἀρχαιότητα ἐδέσποζαν οἱ ναοὶ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, σὸν ὁποῖο οἱ στείρες γυναῖκες κατέφευγαν νὰ λουθοῦν γιὰ νὰ καταστοῦν γόνιμες. Αὐτὸ τὸ τελευταῖο ἐξηγεῖ πιθανῶς τὴν ἱαματικὴ χάρι τῆς Ἁγίας σὶς περιπτώσεις γυναικείας στειρότητας καὶ δυστοκίας, ἀλλὰ καὶ στὰ παιδιὰ γενικώτερα, τὰ ὁποῖα ἐλάμβανε ὑπὸ τὴν προστασία τῆς.

Ἡ Διεθνὴς Ἐταιρεία Ἱστορίας τῆς Νεφρολογίας ἐκδίδει σὲ εἰδικὸ τόμο (KARGER, BASEL) καὶ σὲ AMERICAN JOURNAL OF NEPHROLOGY τὴν ἐργασία γιὰ τὴν Ἁγία Μαρίνα καὶ τὴν ἀναγνωρίζει ὡς ἱαματικὴ Ἁγία τῶν νεφροπαθῶν καὶ προστάτιδα τῆς Νεφρολογίας.

Ἡ σχετικὴ Βιβλιογραφία περιλαμβάνει μετὰ τὰ ἄλλα: Jacobus de Voragine, *Legenda sacra vel Legenda aurea*, Genova 1928. Lefebvre G., *Missel quotidien et vesperal*, Bruges Belgique 1947. Delahay H., *Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae*, Paris 1902. Halkin F., *Bibliotheca Hagiographica Graeca*, tom. I, Bruxelles 1957. *Acta Sanctorum Julii, Venetiis* 1748, apud J. Baptistam Albrizzi, tom. IV, V. *Russian Orthodox Calendar*, Paris 1997. Τασοῦλα Μ., Ἁγία Μαρίνα, Ἀθήνα 1994.

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ: ΤΟ ΠΛΗΡΩΜΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ*

Του Πρεσβ. π. ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΖΑΜΠΙΛΗ

Τὸ μεγάλο, ἐξάλλου, δράμα τοῦ ἀνθρώπου σήμερα εἶναι ἡ διαστροφή τῆς ἐννοίας καὶ τῆς σημασίας τῆς ἐλευθερίας. Αὐτῆς τῆς ἐλευθερίας, «γιατὴν ἧς ὁ Χριστὸς ἔπαθε». Ἀποδέχεται τὴν ἐλευθερία, σὰν «ἄνευ ὄρων» περιπέτεια μέσα στὸν ζόφο τῆς καθημερινότητος. Σὰν διαρκῶς ἀσυγκράτητη κίνηση – σωματικὴ καὶ ψυχικὴ – προκειμένου νὰ ικανοποιήσει προσωπικοὺς στόχους καὶ ἀγωνίες. Νὰ πετύχει τὴν αὐτοδικαίωσή του, ἀφοῦ αἰσθανθεῖ μέσα του τοὺς ἰδιόμορφους ἐκείνους δονισμούς, τοὺς ὁποίους προσφέρει ἡ ἱκανοποίηση τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος ἢ ἐφαρμογῆ τῶν ἐγωϊστικῶν του ἐπιδιώξεων. Ἐτσι ὁμως σύρεται στὴν πνιγηρὴ ἔρημο τῶν φθοροποιῶν ἀδιεξόδων, ποὺ τοῦ ἀφαιροῦν τὴν δυνατότητα νὰ ἀγαπᾷ καὶ τὸ προνόμιο νὰ ἐλπίζει. Τοῦ προσθέτουν τὴν καταθλιπτικὴ αἴσθηση τῆς ἀγωνίας, ποὺ συντρίβει στοὺς ἔρημους βράχους τῶν ἐνστίκτων καὶ τῶν ὁρμῶν. Τὸν μεταβάλλουν σ' ἓνα τυφλὸ «περιφερόμενο πάθος», δίχως μεταφυσικὴ ἀναπνοὴ καὶ ἀγωνία νὰ ζήσει. Ὁ πόνος γιὰ τὴν ἐπιβίωση ἀποτελεῖ μόνιμο σύντροφό του, ποὺ συχνὰ ὁμως τὸν βυθίζει στὰ ἀδιέξοδα. Τοῦ ἀχρηστεύουν κάθε μεταφυσικὸ ὄραμα, ὥστε νὰ εἰδωλοποιεῖ τὰ πάντα, ἀκόμη καὶ τὸν ἑαυτό του.

Ἐνῶ ἡ λογικὴ του σὰν βασικὸ λειτουργικὸ ὄργανο τοῦ σώματος διαβρώνεται ἀπὸ τὴν ἀσθένεια τῆς ἁμαρτίας, ὁ νοῦς, ποὺ τρέφεται ἀπὸ τὴν καρδιὰ καὶ στηρίζεται ἀπὸ αὐτήν, ὑπολείπεται. Δὲν διαθέτει τὴν ἀποκτούμενη πνοή, ὥστε νὰ διασφαλίζει τὴν ἐνότητα σώματος καὶ πνεύματος. Γιατὸ τὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο ὑπάρχει διχασμένο, ραγισμένο, τάλαιπωρημένο. Εὐκολοπαράδοτο στὰ διχαστικὰ καὶ ἐξαγωγικὰ παιχνίδια τῆς πολυδύναμη διαλυτικῆς πνευματικῆς καὶ σωματικῆς αἰχμαλωσίας.

Ἡ τάλαιπωρία καὶ οἱ περιπέτειες τὰ βάσανα καὶ οἱ ἀδιέξοδες ἀγωνίες ἢ ἀπουσία τῆς ἀγάπης, ποὺ δημιουργεῖ προϋπόθεση ἀδελφικῆς κοινωνίας καὶ ἡ βασανιστικὴ αἴσθηση τῆς μοναξιάς, ποὺ τρομάζει καὶ σπρώχνει τὸν ἄνθρωπο σὲ ἐκρηξίξεις παραλογισμοῦ καὶ ὀργῆς, ἀποκαλύπτουν ὀλοκάθαρα τὴν ἀπουσία τῆς ἐλευθερίας ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο.

Ἡ ἐλευθερία, δὲν εἶναι ἡ παρουσία «καλῶν ἔργων» ἢ ἐνάρετης ζωῆς μονάχα. Εἶναι κάτι πῶς δυνατό καὶ πῶς ὑψηλό. Ποὺ ἀγγίζει τὴν ἤδη ραγισμένη, πονεμένη καὶ αἱμάτινη καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι ἡ παρουσία τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐλπίδος, ποὺ γίνονται μοχλὸς ἀντίστασης καὶ μετὰ τὴν πνευματικὴ - ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ μετατρέπονται σὲ θεωράκιση ἀληθινῆς ζωῆς.

«Ἡ ἐλευθερία στὴν πατερικὴ διδασκαλία καὶ στὴν γλώσσα τῆς Ἀγ. Γραφῆς δὲν σημαίνει ἀπλῶς καὶ μόνον τὴν δυνατότητα ἐπιλογῆς καὶ προτιμήσεως, ἀλλὰ τὴν δυνατότητα νὰ καθορίζει ὁ ἄνθρωπος τὴν ὑπαρξή του. Καὶ ἐπειδὴ μὲ τὴν βιολογικὴ μας γέννηση δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ζήσουμε αὐτὴν τὴν δυνατότητα, γιὰ τὸ μὲ τὴν πνευματικὴ γέννηση, ποὺ γίνεται μέσα στὴν Ἐκκλησία, ἀποκοῦμε τὴν πραγματικὴ ἐλευθερία, ἀφοῦ ἄλλωστε μὲ τὴν θέλησή μας ἐπιζητοῦμε αὐτὴ τὴ νέα γέννηση, ποὺ εἶναι σαφῶς ἀνώτερη ἀπὸ τὴν βιολογικὴ»³⁴.

Γιὰ νὰ μιλήσουμε ἐκκλησιαστικά, ἐλευθερία εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ποὺ στέκεται στὸ κατώφλι τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης καὶ τὴν ὀδηγεῖ στὴν σωτηρία, τὴν αἰωνιότητα. Πάνω σ' αὐτὴ τὴν ἀδιάψευστη ἀλήθεια στηρίζεται ὁ αἰώνιος προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ εἶναι ἡ Χριστοποίησή του. Ἡ ὀλοκλήρωσή του σὲ καινὴ κτίση ἐν Χριστῷ.

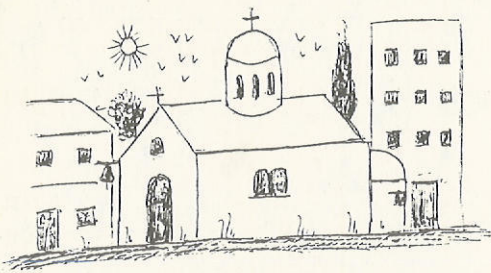
Ἐπισημαίνει χαρακτηριστικὰ ὁ π. Ἰουστίνος Πόποβιτς: «Ἡ ζωὴ τοῦ χριστιανοῦ ἀποτελεῖ συνεχῆ ἀγώνα, ἀγώνα χριστοποίησης, ἀγώνα θεανθρωποποίησης. Εἰς τί ἔγκειται αὕτη; Εἰς τὸ νὰ εἶναι ὁ Χριστὸς ἐντός σου ὄχι μόνον ὡς ζῶσα ἀλήθεια καὶ ζῶσα δικαιοσύνη καὶ ζῶσα ἀγάπη, ὄχι μόνον εἰς τὸ νὰ ζοῦν αἱ ἀλήθειά Του ἐντός σου καὶ νὰ αὐξάνουν καὶ νὰ πολλαπλασιάζονται, ἀλλ' εἰς τὸ νὰ εἶναι Αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐντός σου μὲ τὸ πλήρωμα τῆς Θεανθρωπικῆς Του ὑποστάσεως, εἰς τὸ νὰ εἶναι ἡ μορφή Του ἐπάνω εἰς ὅ,τι ἔχεις καὶ μέσα εἰς ὅ,τι εἶσαι, εἰς τὸ νὰ ζῆς οὐκέτι σύ, ἀλλὰ νὰ ζῆ ἐν σοὶ ὁ Χριστός...»³⁵.

(Συνεχίζεται)

34. Ἀρχιμ. Ἱεροθέου Σ. Βλάχου, Τὸ πρόσωπο στὴν Ὁρθόδοξη παράδοση, Β' ἔκδοση, Ἀθήνα 1994, σελ. 109.

35. Ἀρχιμ. Ἰουστίνου Πόποβιτς, Ἄνθρωπος καὶ Θεάνθρωπος. Μελετήματα Ὁρθοδόξου Θεολογίας, ἔκδ. Ἀστέρος, Ἀθήνα 1974, σελ. 169-170.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 311 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 20 τεύχους.

Η ένορία σας καί πώς θά τήν ανακαλύψετε έκ νέου

Μ' ένα χιουμοριστικό καί συγχρόνως έρευνητικό τρόπο ξαναζήστε τούς διαφόρους τομείς τής ζωής τής ένορίας μέσα από μιά παραλλαγή τού γνωστού παιχνιδιού τής χήνας.

Κανόνες τού παιχνιδιού

Ο σκοπός τού παιχνιδιού είναι νά φθάσετε στό τετράγωνο 59 όπου όλοι θά συναντηθούν. Παίζετε μέ ένα ζάρι (δύο άν είστε πολλοί ή άν ό χρόνος είναι περιορισμένος). Κάθε παίκτης εκπροσωπείται από ένα αντίκειμενο τής έπιλογής του (ή ένα άπλό τετράγωνο χαρτί μέ τό όνομά του). Τραβάμε στην τύχη γιά νά δούμε ποιός αρχίζει. Ο καθένας παίζει μέ τή σειρά του, προχωρώντας τόσα τετράγωνα όσα δείχνει τό ζάρι. Κάθε φορά πού φθάνετε στό τετράγωνο "Να ώσιν έν": ή ένότητα τής Έκκλησίας, ξαναπαίζετε. Αν φθάσετε σ' ένα τετράγωνο κατελημμένο από έναν ή περισσότερους παίχτες, όλοι προχωρούν ένα τετράγωνο. Όταν φθάνετε σ' ένα τετράγωνο τού όποιου ό αριθμός περιβάλλεται από ένα μαύρο κύκλο, κοιτάξετε στην πρώτη σελίδα καί ακολουθείστε τīs όδηγίες πού δίνονται εκεί. Στο τέλος τού παιχνιδιού, πρέπει νά σās τύχει ό ακριβής αριθμός πόντων πού χρειάζεστε γιά νά φθάσετε στό τετράγωνο 59. Εάν ό αριθμός (πού θά φέρει τό ζάρι) είναι μεγαλύτερος, γυρίζετε πίσω τόσους αριθμούς όσους γράφει τό ζάρι. Στο τετράγωνο 59 οι πρώτοι περιμένουν τούς τελευταίους. Όταν όλοι συγκεντρωθούν εκεί, ό καθένας μέ τή σειρά πού έφθασε, προσπαθεί νά φέρει τόν αριθμό 1 πού θά τού έπιτρέψει νά προχωρήσει στό τετράγωνο 60.

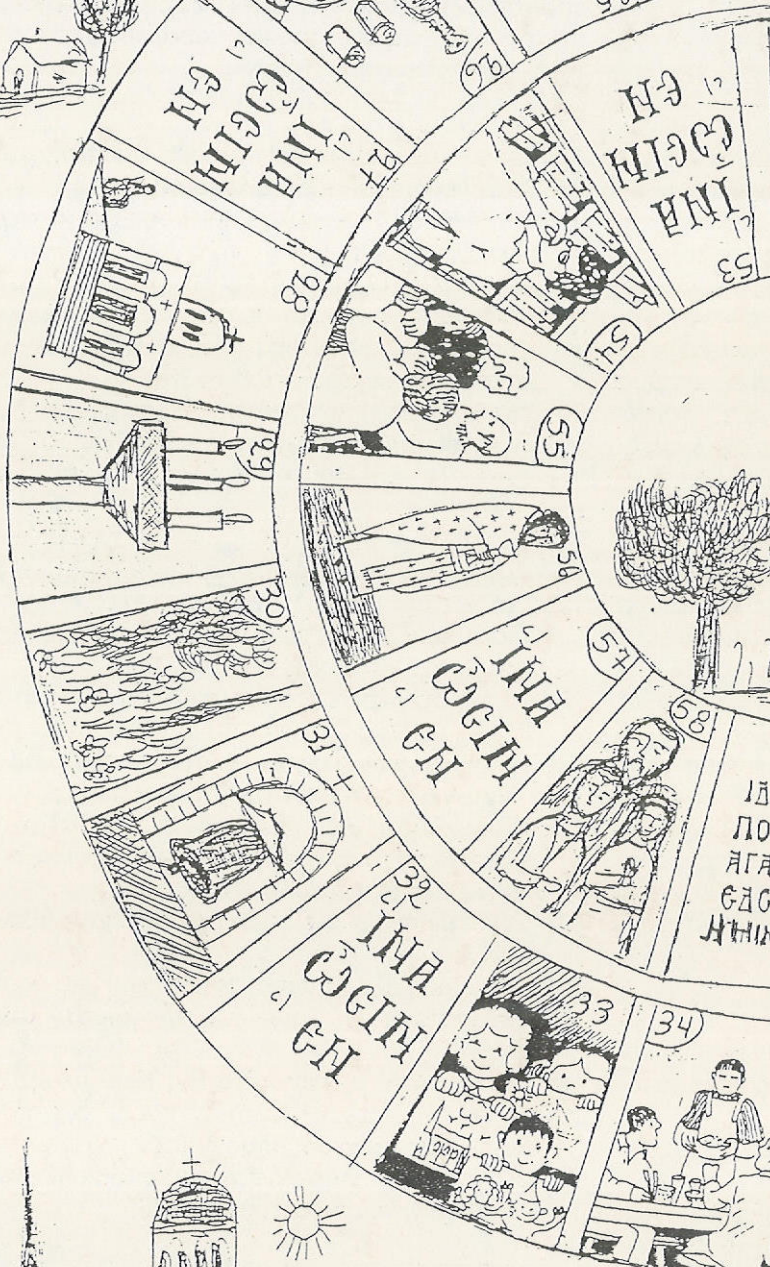
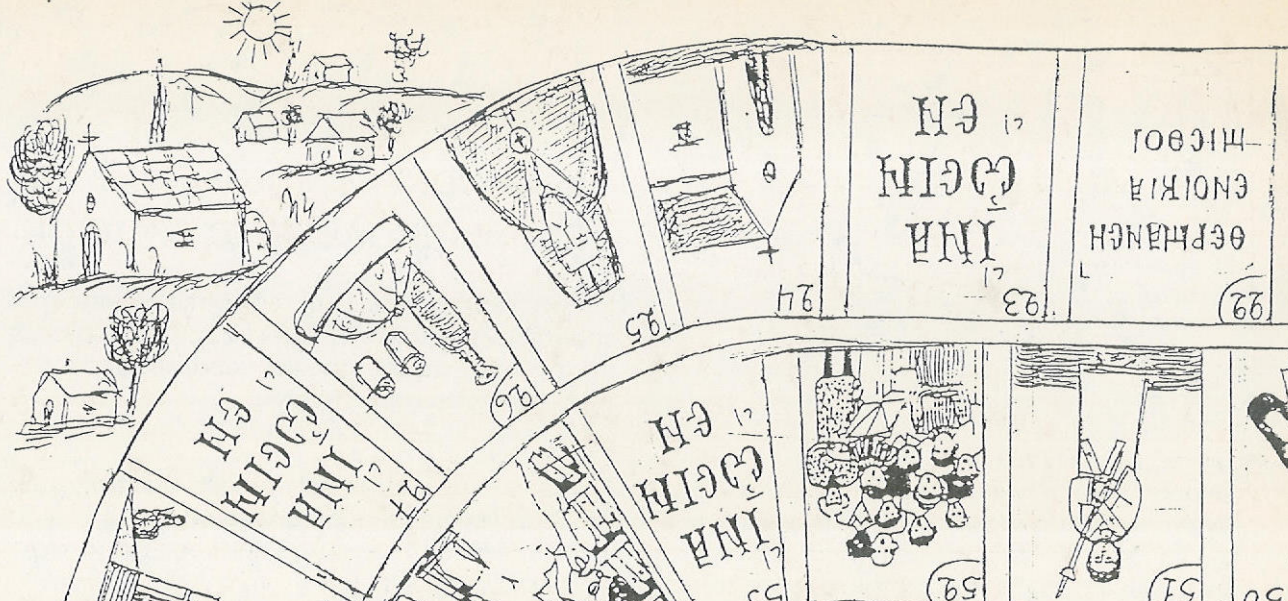
Έπεξηγήσεις:

- 1) Φθάνετε σέ μιά νέα ένορία. Περιμένετε ένα γύρο έτσι ώστε νά έχετε τό χρόνο νά προσαρμοστείτε.
- 2) Γνωρίζετε μέ τόν εφημέριο ό όποιος είναι "έπί τής ύποδοχής".
- 3) Είναι Κυριακή: ή κοινότητα είναι συγκεντρωμένη. Πηγαίνετε στό τετράγωνο 8 γιά νά γνωρίσετε ποιές ομάδες καί δραστηριότητες υπάρχουν στην ένορία.
- 4) "Να ώσιν έν": Η ένότητα τής Έκκλησίας.
- 5) Τό λειτουργικό έτος αρχίζει. Συνεδρίαση τού ένοριακού συμβουλίου ποιμαντικού έργου.

- 6) Ζητούνται μητέρες καί πατέρες γιά κατηχητές. Τι θά λέγατε νά πάρετε κι έσεις μέρος;
- 7) Έγγράφετε τό μικρότερο παιδί σας στό κατηχητικό. Ξαναπαίξτε.
- 8) Οι πόρτες είναι ανοιχτές γιά όλες τīs πρωτοβουλίες στην ένορία. Περιμένετε ένα γύρο γιά νά σκεφθείτε καλύτερα πού θά ένταχθείτε καί μετά προχωρείστε 6 τετράγωνα.
- 9) "Να ώσιν έν": ή ένότητα τής Έκκλησίας.
- 10) Συνεδρίαση τής έπιτροπής κατηχήσεως : δύο ενήλικες, κάτοικοι τής ένορίας, ζητούν νά βαπτιστούν.
- 11) Περίοδος προετοιμασίας τών Χριστουγέννων. Προχωρείστε στό τετράγωνο 16.
- 12) Στη γειτονική κοινότητα οι ένορίτες δείχνουν ιδιαίτερο ένδιαφέρον γιά τούς πρόσφυγες. Πηγαίνετε νά ένημερωθείτε.
- 13) Τό καλοριφέρ τής έκκλησίας δέν λειτουργεί. Είστε προσκεκλημένοι στή λειτουργία μιάς άλλης ένορίας. Πηγαίνετε στο τετράγωνο 24.
- 14) "Να ώσιν έν": ή ένότητα τής Έκκλησίας.
- 15) Πρόσκληση γιά τόν έρανο τής αγάπης. Μοιράζετε τούς φακέλους στή γειτονιά σας. Πηγαίνετε στό τετράγωνο 28.
- 16) Συνδεθείτε μέ μιά ομάδα προσευχής. Ξαναπαίξτε.
- 17) Τέσσερις ένορίτισσες φτιάχνουν μιά ομάδα άνθοστολισμού. Τούς φέρνετε ύλικό. Ξαναπαίξτε.
- 18) "Να ώσιν έν": ή ένότητα τής Έκκλησίας.
- 19) Οι νέοι τού φιλανθρωπικού τομέα δραστηριοποιούνται γιά νά βοηθήσουν τούς πιό φτωχούς στή συνοικία. Προτείνετε νά τούς βοηθήσετε καί πηγαίνετε στό τετράγωνο 26.

Τό παιχνίδι καί οι ύπόλοιπες έπεξηγήσεις βρίσκονται στις έπόμενες σελίδες ==>

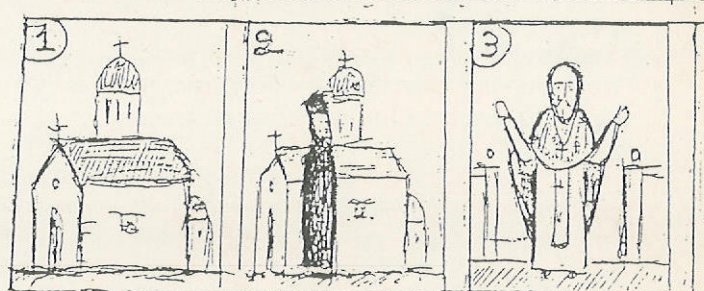
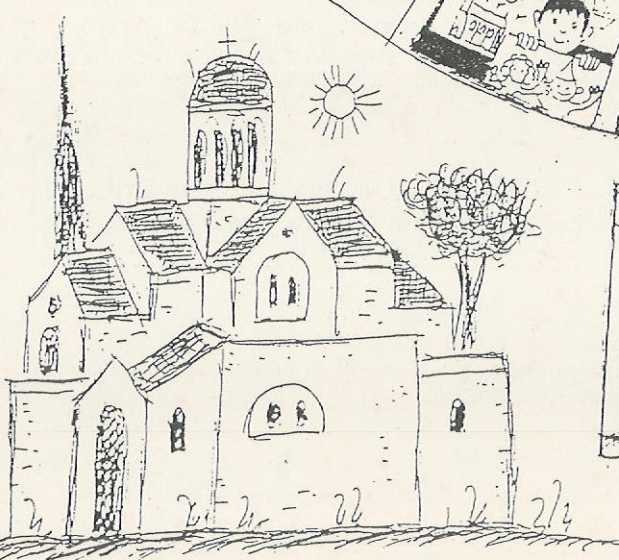
Παιδιά, μή διστάσετε νά χρωματίσετε τά πρόσωπα καί τīs εικόνες!
Γονείς, φωτοτυπείστε τīs σελίδες μέ τīs όδηγίες γιά νά παρακολουθήσετε καλύτερα τό παιχνίδι πού βρίσκεται στις έπόμενες δύο σελίδες.

ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΗΣ ΕΝ

ΙΔΕΤΕ
 ΠΟΤΑΠΗΝ
 ΑΓΑΠΗΝ
 ΕΔΩΚΕΝ
 ΔΥΝΗΘΕΟΣ

1. ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΣΤΑ ΚΑΘΗΜΕΡΑ
 Α.Ν. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΜΟΓΡΑΦΗΣΗ
ΥΣ Χ ΦΕΡΓΑΔΙΩΤΗΣ

- 20) Ἡ ποιμαντική ομάδα τῶν μελλονύμφων ἔρχεται σέ ἐπαφή μαζί σας. Περιμένετε δύο γύρους γιά νά **καταρτιστεῖτε** καί μετά πηγαίετε στό τετράγωνο **30**.
- 21) Οἱ νέοι δημιουργοῦν προβλήματα στή γειτονιά. Συζητᾶτε τί μπορεί νά κάνει ἡ ἐνορία.
- 22) Τό **οικονομικό συμβούλιο** ὑποβάλλει τόν ἀπολογισμό τῆς ἐνορίας. Τόν συζητᾶτε μέ τήν οἰκογένειά σας. Περιμένετε ἕνα γύρο.
- 23) *"Ἴνα ὦσιν ἐν"* : ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας.
- 24) Ἡ γειτονική ἐνορία ἔχει ἕνα πολύ διαφορετικό στυλ. Πῶς θά συνεργαστεῖτε σέ **ἐπίπεδο ἀρχιερατικῶν περιφερειῶν**;
- 25) Ἐπίσκεψη τοῦ Μητροπολίτη στήν ἐνορία μέ ἀφορμή μιά τοπική ἐκδήλωση. Συνεδρίαση τῶν ὑπευθύνων τῶν ἐπιμέρους τομέων μαζί μέ τόν ἐπίσκοπο ὁ ὁποῖος τούς προσκαλεῖ νά συμμετάσχουν στήν **κληρικολαϊκή συνέλευση** τῆς Μητροπόλεως.
- 26) Φιλική βραδιά τοῦ **τομέα φιλανθρωπίας**. Προχωρεῖτε ἕνα τετράγωνο.
- 27) *"Ἴνα ὦσιν ἐν"* : ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας.
- 28) Διάλεξη καί συζήτηση σχετικά μέ τό θέμα τῆς **ἀλληλεγγύης**. Ἡ αἴθουσα εἶναι γεμάτη καί προτείνονται πάρα πολλά σχέδια.
- 29) Τό ἀπόθεμα τῶν κεριῶν ἔχει ἐξαντληθεῖ. Θά τά βρεῖτε στό τετράγωνο **24**, ἔπειτα ξαναπαίξτε.
- 30) Συμμετέχετε σέ ἡμερίδα **περισυλλογῆς** τῆς ἐνορίας σας πού γίνεται σέ κοντινό μοναστήρι. Προχωρεῖτε δύο τετράγωνα.
- 31) Οἱ καμπάνες χτυποῦν. Ὅλη ἡ ἐνορία γιορτάζει τό Πάσχα μέ μιά ωραία **τελετή**.
- 32) *"Ἴνα ὦσιν ἐν"* : ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας.
- 33) Τά παιδιά τοῦ κατηχητικοῦ πραγματοποιοῦν τή γιορτή λήξεως καί ἐτοιμάζουν σχέδια πού θά τά προσφέρουν σέ ἄτομα πού ζοῦν μόνα τους.
- 34) Οἱ Βορειοηπειῶτες τῆς ἐνορίας σας παίρνουν ἐνεργό μέρος στή Θεία Λειτουργία καί σᾶς δεξιώνονται μέ παραδοσιακό γεῦμα τῆς πατρίδας τους. Μία καλή εὐκαιρία γιά νά γνωριστεῖτε μεταξύ σας.
- 35) Τίθεται τό ἐρώτημα ἂν θά πρέπει νά ἀγοραστεῖ ἕνας ἠλεκτρονικός ὑπολογιστής γιά τή γραμματεία. Οἱ εἰδικοί στήν ἐνορία σας σᾶς συμβουλεύουν.
- 36) *"Ἴνα ὦσιν ἐν"* : ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας.
- 37) Ἡ **ποιμαντική ομάδα** κάνει μιά ἔρευνα γιά τήν καλύτερη ὑποδοχή τῶν ἐνοριτῶν τοῦ Σαββατοκύριακου.
- 38) καί 39) Ὁ ναός σας **πανηγυρίζει**. Περιμένετε δύο γύρους γιά νά στήσετε καί νά ξεστήσετε τά περίπτερα καί μετά παίξτε δύο φορές συνεχόμενα.
- 40) Ἀναλάβετε τήν φύλαξη τῶν μικρῶν παιδιῶν κατά τήν διάρκεια τῆς Θείας Λειτουργίας. Γιά νά ξεκουραστεῖτε πηγαίετε στό τετράγωνο **42**.
- 41) *"Ἴνα ὦσιν ἐν"* : ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας.
- 42) Δεξίωση γιά τούς νεοφερμένους ἐνορίτες τῆς συνοικίας μέ διανομή ἐνός μικροῦ ὁδηγοῦ τῆς ἐνορίας.
- 43) **Συναυλία** τῆς χορωδίας μιάς ἐνορίας μέ τήν ὁποία ἡ δική σας ἔχει ἀδελφοποιηθεῖ.
- 44) Ἡ μελέτη τοῦ **Λόγου τοῦ Θεοῦ** εἶναι κάτι πού μαθαίνεται. Συμμετέχετε σέ μιά βραδιά εὐαισθητοποίησης. Προχωρεῖτε ἕνα τετράγωνο.
- 45) *"Ἴνα ὦσιν ἐν"* : ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας.
- 46) Ὅλες οἱ αἰθουσες **συναντήσεων** εἶναι κατελημμένες. Μία ἐπιτροπή θά ἔρθει σέ ἐπαφή μέ τίς κοινοτικές ἀρχές πρὸς ἐξεύρεση χώρων.
- 47) Τό **μυστήριο τοῦ εὐχελαίου** προτείνεται σέ ἀνθρώπους τῆς συνοικίας, σέ στέγες ἠλικιωμένων καί σέ ἀσθενεῖς στό νοσοκομεῖο.
- 48) *"Ἴνα ὦσιν ἐν"* : ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας.
- 49) Δέν ἐνημερωθήκατε γιά τήν ἀγρυπνία πού ὀργάνωσε τό Σπίτι Γαλήνης τῆς ἐνορίας σας. Πηγαίετε νά βρεῖτε ἕνα βιβλιαράκι στό τετράγωνο **42**.
- 50) Νά καί ἡ **ἐνοριακή ἐφημερίδα!** Τήν βάζετε κατά μέρος γιά νά τήν διαβάσετε μέ ἡσυχία.
- 51) Ἡ ἐνορία ἔχει ἀνάγκη ἀπό λαϊκοὺς συμπαραστάτες κατά τήν τέλεση τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν.
- 52) Θά θέλατε νά εἴστε μέλος τῆς **χορωδίας** ἀλλά ἐπιλέγετε τελικά νά βοηθήσετε στίς ἱερέες ἀκολουθίες. Γυρίστε πίσω ἕνα τετράγωνο καί ξαναπαίξτε.
- 53) *"Ἴνα ὦσιν ἐν"* : ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας.
- 54) Κάπου ξεχάσατε τήν ἐνοριακή ἐφημερίδα σας. Ἐπιστρέψτε στό τετράγωνο **50** καί πάρτε μιά ἐφημερίδα καί γιά τόν γείτονά σας.
- 55) Ἀνακαλύπτετε τήν ὑπαρξη μιάς ὁμάδας ἀνταλλαγῆς ἀπόψεων. Προχωρεῖτε στό τετράγωνο **57**.
- 56) Ἐβδομάδα ἐξωτερικῆς ἱεραποστολῆς. Ἐνας ἀφρικανός ἱερέας, φίλος τοῦ ἐφημερίου σας, ἐπιφορτίζεται μέ τό **κῆρυγμα**.
- 57) *"Ἴνα ὦσιν ἐν"* : ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας.
- 58) Διαπιστώνετε ὅτι αὐτή τήν ἀνοιξη ἔγιναν ἀρκετοὶ **γάμοι** στήν ἐνορία. Εἶναι ἕνα γεγονός πού μάς χαροποιεῖ.
- 59) "Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ Πατήρ ἵνα τέκνα Θεοῦ κληθῶμεν" (Α' Ἰωάννου γ' 1). Περιμένετε μέχρις ὅτου καί οἱ ἄλλοι παίκτες φθάσουν σ' αὐτό τό τετράγωνο γιά νά ξαναπαίξτε.

Μία κοινότητα πού ακτινοβολεί

“**Ίδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ Πατὴρ ἵνα τέκνα Θεοῦ κληθῶμεν!**” (Α΄ Ἰωάννου γ΄ 1). Ἐδῶ δίνει μαρτυρία ἡ ἀμοιβαία ἀγάπη πού κυριαρχεῖ σέ μία ἐνοριακή κοινότητα. Μία ἀγάπη πού ἀντιλαμβάνεται τίς ἀποχρώσεις τῆς ζωῆς. Ζωῆς συγκεκριμένης ἀλλά πνευματικῆς πού ἐπικεντρώνεται κυρίως στοὺς δεσμούς τῆς κοινότητος καὶ ἀνοιχτῆς στοὺς πῖο ἀπομακρυσμένους. Μιάς κοινότητος μὲ πάρα πολλοὺς τομεῖς δράσεως. Πολλοὶ εἶναι ἤδη ἐνεργοποιημένοι ἐνῶ ἄλλοι εἶναι “πρὸς ἐνέργειαν”.

⇒ **Μία κοινότητα κοινωνίας καὶ ἀλληλεγγύης** γιατί ἡ ἀγάπη μᾶς σπρώχνει νὰ τὰ ἔχουμε ὅλα κοινά: χρόνο, ταλέντα, ἀγαθά... Κατὰ συνέπεια ἡ περιφορὰ τοῦ δίσκου κατὰ τὴν ὥρα τῆς λατρείας εἶναι ἡ ἐκφραση τῆς ὑλικῆς συμμετοχῆς μᾶς στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ὀφείλουμε νὰ ἀναπτύξουμε ἕναν πολιτισμὸ προσφορᾶς στὶς ἐνορίες μᾶς καὶ στὸν κόσμον (ταμεῖο χριστιανικῆς ἀλληλεγγύης). Τὸ Ἐκκλησιαστικὸ Συμβούλιον καὶ τὸ Φιλόπτωχον Ταμεῖον δὲν πρέπει νὰ ἀρκεῖται μόνο στὴ διαχείριση τῶν οικονομικῶν τῆς ἐνορίας καὶ τῶν βοηθημάτων πρὸς τοὺς ἀπόρους. Μπορεῖ ἐπίσης νὰ καταγράφει τὴν ὑπάρχουσα φτώχεια καὶ τὰ πλοῦτη καὶ νὰ τὰ προσφέρει σὲ ὅλους. Ὑπάρχουν ἀλήθεια τόσα περιθώρια γιὰ νὰ ἀναπτυχθεῖ ἡ ἐκκλησιαστικὴ κοινωνικὴ διακονία.

⇒ **Μία κοινότητα στό πνεῦμα τοῦ εὐαγγελισμοῦ καὶ τῆς ἱεραποστολῆς** γιατί ἡ Ἀγάπη μᾶς σπρώχνει πρὸς τοὺς ἄλλους. Ἡ ὑποδοχὴ καὶ τὸ ἀνοιγμα πρὸς ὅλες τίς συνοικίες, πρὸς τὰ μέλη ἄλλων θρησκειῶν, πρὸς τοὺς ἀδιάφορους, τοὺς ἄθεους. Ἡ **Ποιμαντικὴ**, πού ἔχει ὡς στόχο τὴν ἀναζωογόνηση καὶ δραστηριοποίηση τῆς ἐνορίας καὶ τὴν ἔχουν ἀναλάβει οἱ διάφορες **ποιμαντικὲς ὁμάδες ἐργασίας**, δὲν στηρίζεται στὸν ἀτομικὸ ζῆλον καὶ στὶς τεχνικὲς τίς πῖο σύγχρονες ἀλλὰ στό πνεῦμα ἐνότητος πού ἐγγυάται τὴν παρουσία τοῦ Ἰησοῦ. Τὸ **ἐνοριακὸ συμβούλιον ποιμαντικῶν ἔργων** πού ἔχει ὡς ἀποστολὴ νὰ συμπαραρίσταται στὸν ἐφημέριο γιὰ τὴ χάραξη τῶν κατευθύνσεων τῆς ἐνοριακῆς ζωῆς δὲν εἶναι μόνο ἕνας ὀργανισμὸς προγραμματισμοῦ ἀλλὰ κυρίως ἕνα ὄργανο κοινωνίας καὶ ἐνότητος. Ἡ ἀκτινοβολία τῶν πιστῶν εἶναι ἐκείνη πού θὰ δώσει πνοὴ στὶς διάφορες δομὲς τοπικοῦ ἐπιπέδου (**ποιμαντικὲς ὁμάδες**, συμβούλια), διεννοριακοῦ (σὲ ἐπίπεδο ἀρχιερατικῆς περιφέρειας ἢ τομέα), ἐπισκοπικοῦ (**σύννοδος**).

⇒ **Μία κοινότητα πού ἀποβλέπει στὴ συλλογικὴ ἀγιότητα** γιατί ἡ Ἀγάπη μᾶς σπρώχνει πρὸς τὸ Θεὸ καὶ ὅλους μαζί μᾶς ἐνώνει μὲ Αὐτόν. Ὁ **Λόγος τοῦ Θεοῦ** ὅταν εἰσακούεται καὶ βιώνεται τρέφει τίς σχέσεις μᾶς μὲ τὸ Θεὸ καὶ μὲ τοὺς ἄλλους. Ὅλα μποροῦν νὰ ὀδηγοῦν στό Θεὸ, νὰ κάνουν νὰ τὸν αἰσθανόμαστε σὲ ἀπόσταση ἀναπνοῆς μὲσω τῶν **ἀκολουθιῶν**, τῶν ἀγρυπνιῶν, τῶν **ὁμάδων προσευχῆς**, τῶν **κρηρυγμάτων**, τῶν πράξεων εὐλαβείας, τῶν προσκυνηματικῶν ἐκδρομῶν καὶ τῶν **εὐκαιριῶν περισυλλογῆς**. Οἱ ἱερὲς ἀκολουθίες, ἡ **Θεῖα Λειτουργία**, τὰ **μυστήρια** (βάπτισμα, γάμος, εὐχέλαιο κ.λπ.) ἀλλὰ καὶ οἱ σημαντικὲς στιγμὲς στὴ ζωὴ τοῦ κάθε πιστοῦ (ὅπως γιὰ παράδειγμα ἡ **ὀνομαστικὴ του ἐορτῆ**) ἀποτελοῦν ἐκφραση κοινοτικῆς λατρείας πρὸς τὸ Θεὸ.

⇒ **Μία κοινότητα - οἰκογένεια πού δὲν ἀποτελεῖ παρά μόνο ἕνα σῶμα κατ' εἰκόνα τῆς Θεῖας Εὐχαριστίας**

πού εἶναι σῶμα Χριστοῦ. Ἡ Ἀγάπη μᾶς ὠθεῖ νὰ διατηρήσουμε τὴν ὑγεία τοῦ σώματος ὅπως καὶ ἐκείνη τῆς ψυχῆς. Νὰ προωθήσουμε ἕνα πολιτισμὸ ζωῆς, νὰ ὑποστηρίξουμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο στὶς δοκιμασίες, νὰ διακοινοῦμε τοὺς **ἀσθενεῖς**, νὰ συνοδεύουμε τοὺς **θνήσκοντας**. Ἡ Ἀγάπη μᾶς παρακινεῖ νὰ φροντίζουμε τὴν ὑγεία, ὡς θεῖο “κεφάλαιο”, μὲ τὴν ὀργάνωση διακοπῶν, κατασκηνώσεων, ἐξόδων κατὰ τὰ σαββατοκύριακα... Πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση μπορεῖ νὰ συμβάλλει ἡ ὀργάνωση **συναυλιῶν** καὶ στιγμῶν ξεκούρασης, διαφόρων **ἐνασχολήσεων** καὶ **ἐνοριακῶν γιορτῶν**. Κάτι πού μπορεῖ νὰ βοηθήσει στὴ σύσφιξη τῶν δεσμῶν τῶν οἰκογενειῶν μεταξύ τους εἶναι καὶ ἡ ἐκ περιτροπῆς φύλαξη τῶν μικρῶν παιδιῶν, ὅταν δὲν μποροῦν οἱ γονεῖς νὰ τὰ πάρουν μαζί τους στὴ Λειτουργία.

⇒ **Μία κοινότητα πού οἱ σχέσεις τῆς διαμορφῶνται κατ' εἰκόνα τῆς Ἁγίας Τριάδος**, ὅπου ἡ ἐξουσία εἶναι διακονία καὶ ὁ καθένας ἀπὸ ἐμᾶς δωρεὰ γιὰ τὸν ἄλλο. Οἱ ὑφιστάμενες **ὁμάδες καὶ κινήσεις** μαθαίνουν νὰ γνωρίζονται μεταξύ τους, νὰ ἐκτιμοῦν τίς ποικίλες πτυχῆς τους, νὰ συνεργάζονται γιὰ νὰ δίνουν μαρτυρία τῆς ἀδελφικῆς τους ἀγάπης. Ἡ ἀγάπη μᾶς ὠθεῖ νὰ ἐνωθοῦμε **ἁρμονικά** καὶ αὐτὴ ἡ ἁρμονία ν' ἀντανακλᾶται στὰ σπιτία μᾶς καὶ στοὺς ναοὺς μᾶς. Ὅλοι ἐκεῖνοι πού ἀσχολοῦνται μὲ τὸ **διάκοσμον** καὶ τὴ **συντήρηση τοῦ ναοῦ** συμβάλλουν στὸν καλλωπισμὸ του. Ἡ ἱερὴ τέχνη ἐκφράζει τὴν ὠραιότητα τοῦ Θεοῦ μὲσα ἀπὸ τὰ μάτια τῶν καλλιτεχνῶν. Ἄς εὐχηθοῦμε ἡ **φιλοξενία** καὶ οἱ **κοινωνικὲς δραστηριότητες** νὰ ἐνσαρκώνουν αὐτὴ τὴν ἁρμονία στὶς ἀνθρώπινες σχέσεις μὲσα στό χῶρον τῆς ἐνορίας.

⇒ **Μία κοινότητα φωτισμένη ἀπὸ τὴ Σοφία**, ἀπὸ μία εὐαγγελικὴ νοοτροπία πού καλλιεργεῖ τὴν Ἀγάπη. Ἡ **ἀφύπνιση τῆς πίστεως** (ἡ εὐαισθητοποίηση τῶν πῖο μικρῶν παιδιῶν στὴν πίστη), τὸ **κατηχητικὸ τῶν παιδιῶν**, ἡ **κατήχηση** (θρησκευτικὴ διδασκαλία) τῶν ἐνηλίκων, οἱ ἐκθέσεις, τὰ συνέδρια, οἱ διαλέξεις, οἱ βιβλιοθηκῆς, ἡ **ἐκπαίδευση** τῶν κατηχητῶν, ὁ θρησκευτικὸς πολιτισμὸς, οἱ ὁμάδες ἐπικοινωνίας καὶ ἀνταλλαγῶν ἀπόψεων ἀποτελοῦν ἐργαλεῖα γιὰ νὰ διαμορφώσουμε τὸ βλέμμα μᾶς καὶ νὰ δοῦμε τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸν κόσμον μὲ τὰ μάτια τοῦ Θεοῦ.

⇒ **Μία κοινότητα - ἐνότητα ὅπου ὅλα κυκλοφοροῦν** γιατί ἡ Ἀγάπη μᾶς ὠθεῖ νὰ ἐπικοινωνοῦμε, νὰ γίνουμε μία καρδιά καὶ μία ψυχὴ καὶ ὄχι ἀπομονωμένα ἄτομα. Τὰ σύγχρονα μὲσα **ἐπικοινωνίας** εἶναι πολλὰ: τὸ τηλέφωνο, οἱ ἐπιστολές, ἡ ἐνοριακὴ ἐφημερίδα ἢ τὸ **ἐνοριακὸ δελτίο**, οἱ ἀφίσσες, οἱ κασσέτες ἤχου καὶ τὸ βίντεο, ὁ τύπος... Ὅλα αὐτὰ μποροῦν νὰ συσφίξουν τοὺς δεσμούς μεταξύ μᾶς καὶ νὰ μᾶς ζωοποιήσουν.

Η ΑΚΟΣΜΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ*

Ἑρμηνευτικὸ σχόλιο στὸ Ἰωάν. 1,10

Τοῦ κ. Κωνσταντίνου Π. Παπαθανασίου, θεολόγου

στ. Ποιοὶ δὲν ἀνήκουν σ' αὐτὸν τὸν "κόσμο"; Σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν ἀρνούμενη τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἀνθρωπότητα, ὑπάρχει ἡ κοινότητα τῶν μαθητῶν τοῦ Κυρίου, μὲ μιὰ ἔννοια ὄχι μόνο ἱστορικὴ ἀλλὰ καὶ διαχρονικὴ. Εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ «ἔλαβον αὐτὸν» κι «ἔχουν τὸ φῶς τῆς ζωῆς» (8,12), δηλαδὴ τὸ Θεάνθρωπο Χριστό, «πιστεύουσι εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ», ὁ Ὅποιος καὶ «ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι» (1,12). Ἐκεῖνοι πάλι «ἀκούουν τὸν λόγον» Του (5,24), «ποιοῦν τὴν ἀλήθειαν» καὶ «ἔρχονται πρὸς τὸ φῶς» (3,21). Εἶναι «οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιοῦντες» (5,29). Μὲ δυὸ λέξεις «πεπιστεύκασι καὶ ἐγνώκασι» (6,69). Γιαυτὸ τὸ τελικὸ δῶρο ποὺ τοὺς παρέχεται εἶναι ἡ «ζωὴ ἢ αἰώνιος» (3,16). Δηλαδὴ, θὰ ἀναστηθοῦν γιὰ νὰ λάβουν μέρος στὴν καινούργια ζωὴ, «ἐκπορεύσονται εἰς ἀνάστασιν ζωῆς» (5,29)⁶⁹.

ζ. Τί εἶδους διαρχία συνιστᾷ ὁ "κόσμος"; Ἡ ἀκοσμία τοῦ κόσμου συνδέεται μὲ τὴν ἔντονη διαρχία ὅπως παρουσιάζεται στὸ Δ' Εὐαγγέλιο. Ὅμως αὐτὴ δὲν πρέπει νὰ ταυτίζεται μὲ τὸν ἑλληνικὴς ἐμπνεύσεως ὄντολογικὸ δυαλισμὸ μεταξὺ πνεύματος καὶ ὕλης, οὔτε μὲ τὸν ἀντίστοιχο τῶν γνωστικῶν κειμένων, οὔτε ἀπόλυτα μὲ ἐκεῖνον τῶν κειμένων τοῦ Qumran. Ἐδῶ, ὅπως καὶ σὲ ὁλόκληρη τὴν Κ.Δ., ὑφίσταται μιὰ ἠθικὴ διαρχία μεταξὺ Θεοῦ καὶ "κόσμου", μὲ ἱστορικὲς διαστάσεις – βασιζόμενη στὴν ἐλεύθερη βούληση τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὶς ἐπιλογές του – καὶ κατὰ συνέπεια καὶ μὲ ἐσχατολογικὲς⁷⁰.

η. Πῶς μποροῦμε νὰ παραβάλλουμε τὸν "κόσμο"; Στὴν ἀπόλυτη καὶ ὀριστικὴ μορφή του εἶναι ὅταν τὸ «κλήμα μὲ φέρον καρπὸν» (15,2), δηλαδὴ ὅταν τὴν κληματόβεργα ποὺ δὲν κάνει καρπὸ καὶ τὴν κόβουν, ἢ τὴν πετοῦν ἔξω καὶ ξηραίνεται, ἢ τὴ ρίχνουν στὴ φωτιὰ καὶ καίγεται. Κατὰ τὸν εὐαγγελιστὴ Ματθαῖο, εἶναι ὅταν «τὸ ἄλας» ποὺ ἔχει μωρανθεῖ (Ματθ. 5,13), δηλαδὴ τὸ ἄλατι ποὺ ἔχει χάσει τὴν ἀρμύρα του καὶ δὲ

χρησιμεύει σὲ τίποτα «εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων» (ὅπ. παρ.). Δὲν εἶναι αὐτὲς προεικονίσεις τῆς μελλοντικῆς κατάστασης τοῦ "κόσμου";

θ. Ποιὸς καὶ τί ὑπερνικᾷ τὴν ἀκοσμία τοῦ κόσμου; Τὸν «ἄρχοντα τοῦ κόσμου τούτου», τὸ διάβολο, κατανίκησε καὶ συνέτριψε «ὁ κύριος τῶν κυρίων καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων» (Ἀποκ. 17,14· 19,1). Μὲ τὸ θάνατο καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασή Του, καὶ τὸ θάνατο κατήγγησε καὶ τὸ διάβολο καταπάτησε. Γιὰ μᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ γιὰ τὸν κόσμο, χάρη στὸ θάνατο καὶ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, «τῇ μὲν οὖν δυνάμει καὶ νῦν κατήγγηται, τῇ δὲ ἐνεργείᾳ τότε»⁷¹. Ὡστόσο, ἡ προσωρινὴ σ' ἐμᾶς ψευδοκυριαρχία τοῦ διαβόλου ὑπερνικᾶται ἀπὸ τὴ βασιλεία «τοῦ Κυρίου τοῦ Θεοῦ τοῦ Παντοκράτορος» (Ἀποκ. 4,8), «τοῦ τῆς οἰκουμένης δεσπότη» κατὰ τὸν ἱερό Χρυσόστομο⁷².

(Συνεχίζεται)

69. «Μέτοχοι γὰρ γεγονότες αὐτοῦ [τοῦ Υἱοῦ] διὰ τοῦ Πνεύματος, κατεσφραγίσθημεν εἰς ὁμοίτητα τὴν πρὸς αὐτόν, καὶ εἰς τὸ ἀρχέτυπον τῆς εἰκόνος (...), τὸ ἀρχαῖον ἀνακομισάμενοι κάλλος, καὶ πρὸς τὴν θεῖαν ἐκεῖνην ἀναμορφωθέντες φύσιν (...). Οὐκοῦν ἀναβαίνομεν εἰς τὸ ὑπὲρ φύσιν ἀξίωμα διὰ Χριστόν...» τονίζει ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας (Ἑρμηνεία ἢ ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον, βιβλίον Α', κεφ. Θ', 1,12· Migne, P.G. τόμ. 73, στ. 153).

70. Τὸ θέμα τῆς ἰωάννειας διαρχίας εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ σοβαρότερα θέματα τοῦ Δ' Εὐαγγελίου, βλ. ἐνδεικτικᾶ: Jürgen Becker, «Beobachtungen zum Dualismus im Johannesevangelium», στὸ περ. Zeitschrift für die Neutestamentliche Wissenschaft, τόμ. 65 (1974), σσ. 71-87. George Eldon Ladd, A theology of the New Testament, revised edition, edited by Donald A. Hanger (Cambridge: The Lutterworth Press, [1975], 1994), σσ. 259-272, ὅπου ἐξετάζεται συγκριτικᾶ ὁ ἰωάννεις δυαλισμὸς. Καὶ τὸ ἡμέτερο ἀρθρο: «Ζωὴ - Θάνατος. Σχόλιο στὴν ἰωάννεια διαρχία», στὸ περ. Μεταμόρφωσις, τόμ. 1 (1996), τευχ. 6, σσ. 82-83.

71. Ἡ διατύπωση αὐτὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Χρυσοστόμου σχολιάζεται διεξοδικῶς ἀπὸ τὸν Καθηγ. Ἰωάννη Φουντούλη, «Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὲς, κανονικὲς καὶ ἄλλες ἀπορίες», στὸ περ. Ἐφημέριος, ἔτος ΜΖ', ἀρ. 9 (1998), σσ. 133-34.

72. Ἰωάν. Χρυσοστόμου, Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην, Ὀμιλία ΛΖ', γ'· Migne, P.G. τόμ. 59, στ. 211.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 318 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 20 τεύχους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ» ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ ΜΖ' (1998)*

ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΚΑ - ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ (Συντάκτης' Ευάγγελος Δ. Θεοδώρου)

Ἡ μνήμη τῶν ἁγίων μαρτύρων Μηνᾶ τοῦ Καλλικελάδου τοῦ Ἀθηναίου, Ἐρμογένους τοῦ Ἀθηναίου καὶ Εὐγράφου, σ. 3, 17, 33, 49, 65. — Μνήμη τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Νίκωνος καὶ τῶν 199 μαθητῶν αὐτοῦ μαρτύρων, σ. 81. — Ὁ ἅγιος Κελεστίνος, πάπας Ρώμης, σ. 97. — «Ἀναστάσεως ἡμέρα...», σ. 113. — «Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν», σ. 129. — Μνήμη τοῦ ὁσίου καὶ ὁμολογητοῦ Ἰλαρίωνος τοῦ Νέου, σ. 145. — Μνήμη τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, σ. 167. — Μνήμη τοῦ ἁγίου νεομάρτυρος Μιχαὴλ Πακνανᾶ τοῦ Ἀθηναίου, σ. 177. — Πρότυπον γυναικὸς Διακόνου, σ. 193. — «Τὸ ἀρχέτυπον κάλλος» τῆς Μεταμορφώσεως, σ. 209. — Ἡ ἁγία ἀνάργυρος ἰατρὸς καὶ ἱαματικὴ Ἐρμιόνη, σ. 225. — Οἱ ἅγιες Σοφία καὶ οἱ τρεῖς θυγατέρες τῆς Πίστεως, Ἐλπὶς καὶ Ἀγάπη, σ. 241. — Μνήμη τῶν ἁγίων ἀναργύρων καὶ ἱαματικῶν ἰατρῶν Ζηναΐδος καὶ Φιλονίλλας, σ. 257. — Ὁ ἅγιος Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφρόθεος, σσ. 273, 289, 305, 321.

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ ΚΑΙ «ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΑ»

Ἐπισκόπου Ἀχελώου **Εὐθυμίου**, Ποιμαντικὴ τοῦ «προφητικοῦ ἀξιώματος», σσ. 6, 18, 36, 52, 69, 85, 101. — Τοῦ **ἰδίου**, Ποιμαντικὴ τοῦ «ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματος», σσ. 114, 132, 146, 178, 196, 213, 228, 243. — Πρεσβ. Δημητρίου **Βασιλειάδη**, Ἡ ποιμαντικὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς Κρονστάνδης, σσ. 9, 26, 42. — Ἀλεξ. Μ. **Σταυρόπουλου**, Τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως, σ. 152. — Τοῦ **ἰδίου**, Μὲ ἀφορμὴ τὴν Ἀνάστασι, σ. 168. — Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Ἐγκύκλιος 1 (πρὸς τοὺς Ἐφημερίους τῆς Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν), σ. 161. — Ἀλεξ. Μ. **Σταυρόπουλου**, Ποιμαντικὴ

τοῦ μέλλοντος, σ. 248. — Τοῦ **ἰδίου**, τὸ μέλλον τῆς Ποιμαντικῆς, σ. 264. — Τοῦ **ἰδίου**, Ἡ ἐνορία μας, σ. 312. — Ἡ ἐνορία σας καὶ πῶς θὰ τὴν ἀνακαλύψετε, σ. 327. — Μία κοινότητα ποὺ ἀκτινοβολεῖ, σ. 331.

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ ΣΕ ΔΡΟΜΟΥΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ (Συντάκτης' Ἀλεξ. Μ. Σταυρόπουλος)

Περὶ ἐπιθυμίας, σ. 56. — Ὑποχωρε...ἴτε παῖδες Ἑλλήνων!, σ. 72. — Ἡ ὑποχώρηση δέν... ἀρκεῖ. Φάρμακα ἢ ὁδήγησι; σ. 88. — Ἡ λάμψη τῆς ἀλήθειας — Ὁρθόδοξη ἀνάγνωσι μιᾶς παπικῆς ἐγκυκλίου, σ. 104. — Γάμος καὶ Οἰκογένεια - Πρότυπα καὶ παρομοιώσεις στὴν ὀρθόδοξη Παράδοσι, σ. 120, 136. — Ὁ Θεὸς στὴν Πόλι, σ. 184. — Σχεδιά πόλις, σ. 200. — Τοῦ **ἰδίου** καὶ Στεφ. Χρ. **Κουμαρόπουλου**, Συνεργασία ἐνορίας καὶ θεολόγου καθηγητῆ, σ. 232.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Παναγιώτη Θ. **Παπαθεοδώρου**, Ἡ Κασσιανὴ καὶ τὸ ἔργο τῆς, σσ. 7, 20, 39, 60, 77, 92, 106, 124, 142. — Ἰωάννη Ἀντ. **Παναγιωτόπουλου**, Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευσι: ἡ ἱστορία, τὸ παρὸν καὶ οἱ προοπτικὲς, σσ. 11, 29, 46, 61, 79, 94. — Κων. Μ. **Κονταξόπουλου**, Οἱ 37 ἅγιοι Βασίλειοι τῆς Ὁρθοδοξίας, σσ. 13, 22, 45. — Ἀρχιμ. Γερβασίου **Ι. Ραπτοπούλου**, Ἐκεῖ ἐπάνω στὸν ἀκριτικὸ καὶ παγωμένο Ἐβρο, σ. 58. — Τοῦ **ἰδίου**, Καὶ γυναῖκες στὸν πόλεμο, σσ. 119, 134, 149, 171. — Μητροπ. Ζιμπάμπουε **Μακαρίου**, Φιλάρετος, μητροπολίτης Κιέβου, σ. 130. — Μιχάλη Γ. **Τρίτου**, Νεκτᾶριος Τέρπος, ὁ Μοσχοπολίτης Διδάσκαλος τοῦ Γένους, σσ. 140, 153. — Πόπης Χαλκιᾶ - **Στεφάνου**, Ἡ Νέα Μονὴ τῆς Χίου, σσ. 186, 205. — Μητροπ. Ζιμπάμπουε **Μακαρίου**, Ἡ ἴδρυσι τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἰωαννουπόλεως καὶ ὁ πρῶτος Μητροπολίτης Ἰσιδωρος 1928-

* Τὰ Περιεχόμενα κατήρτισε ὁ Εὐάγγελος Π. Λέκκος.

1938, σσ. 261, 277. — Πόπης Χαλκιᾶ-Στεφάνου, Ἅγιος Νεομάρτυς Γεώργιος ὁ Χιοπολίτης, σσ. 301, 319. — Ἀρχιμ. Εὐθυμίου Ἐλευθεριάδου, Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, σ. 324.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ

Εὐτυχίας **Γιαννουλάκη**, Ἡ κοιν. διακονία στὰ ἐκκλησιαστικά ἔντυπα, σσ. 24, 40. — Πρεσβ. Γεράσιμου **Ζαμπέλη**, Ναρκωτικά: Τὸ μεγάλο πρόβλημα τῆς ἐποχῆς μας, σσ. 174, 181, 204, 218, 236, 251. — Πρωτοπρ. Νικ. Γ. **Σκιαδαρέση**, Ποιμαντικὴ ἀξιοποίηση τοῦ τουριστικοῦ φαινομένου καὶ εἰδικότερα τοῦ «θρησκευτικοῦ τουρισμοῦ», σσ. 216, 234, 249, 263. — Τοῦ **ιδίου**, Ἡ εὐθύνη μας μπροστὰ στὸν ἀπόδημο Ἑλληνισμό, σ. 278.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ - ΚΑΝΟΝΙΚΑ

Ἰωάννου **Φουντούλη**, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὲς, κανονικὲς καὶ ἄλλες ἀπορίες, σσ. 4, 37, 53, 86, 102, 116, 133, 148, 170, 180, 198, 215, 294, 316, 323. — Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Λειτουργικὴ Ἀνανέωσις (Ἐγκύκλιος 9), σ. 306.

ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

Ἄλεξ. Μ. **Σταυρόπουλου**, Βιοτεχνολογία καὶ Βιοηθική, σ. 280. — Τοῦ **ιδίου**, Βιοτεχνολογία καὶ Βιοηθική, σ. 296.

ΠΑΤΕΡΙΚΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ

Νικολάου Κ. **Δρατσέλα**, Ἡ ἸΕ' Κατήχησις πρὸς φωτιζομένους τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, σσ. 190, 207, 239, 286, 303.

ΒΙΒΛΙΚΑ - ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ - ΥΜΝΟΛΟΓΙΚΑ

Ἀρχιμ. Εὐθυμίου Ἐλ. **Ἐλευθεριάδου**, Εὐαγγελισμός, ἡ ἑορτὴ τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Θεονύμφου Παρθένου, σ. 74. — Δημήτρη **Φερούση**, Ἐπανάσταση ἢ ὑπακοή; Ἐνα βιβλίο-ἀπάντηση στὸ πάντοτε ἐπίκαιρο ἐρώτημα, σ. 157. — Μητροπ. Νέας Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας **Κωνσταντίνου**, Παῦλος, ὁ μέγας Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν, σσ. 194, 211, 227. — Ἀρχιμ. Μακαρίου **Βαυλά**, Ἡ Γέννησις τῆς

Θεοτόκου, σσ. 231, 245. — Κων. Π. **Παπαθανασίου**, Ἡ ἀκοσμία τοῦ κόσμου (ἐρμηνευτικὸ σχόλιο στὸ Ἰωάν. 1,10), σσ. 252, 270, 284, 299, 317, 332. — Μητροπ. Σισανίου καὶ Σιατίστης **Ἀντωνίου**, Ἡ ἀγάπη τοῦ Ἀπ. Παύλου διὰ τοὺς Κορινθίους, σσ. 259, 275, 291. — Μητροπ. Ζιμπάμπουε **Μακαρίου**, Χριστοῦγεννα καὶ Ἱεραποστολή, σσ. 292, 314.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

(Συντάκτης Ἀρχιμ. Μ. Φ.)

Ἡ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ στὴ Βουλή. — Ὁ συνεκτικὸς ἴστος τῆς Εὐρώπης. — Μοναδικὸ εὔρημα. — Ἑλλάδα - Ἱστορία - Ὁρθοδοξία, σ. 55. — Ἐπιστρέφουν στὴν Κύπρο οἱ κλεμμένοι θησαυροὶ τῆς. — «Χαράτσι» ἐκκλησιαστικῶν ἐντύπων. — Ἀπροστάτευτες περιουσίες. — Ἡ Τηλεόραση. — Παροχὲς στοὺς πολυτέκνους, σ. 76. — Φοροδιαφυγή. — Ἀδυναμίες. — Οἱ ρεπόρτερς - Οἱ ἐχθροὶ - Πολλὰ κενά, σ. 279.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ (ΣΧΟΛΙΑ)

(Συντάκτης Μαν. Μελ.)

ᾠ!... — «Πίστις, ἐλπίζομένων ὑπόστασις»! — Καὶ ἀκόμα «χοιρότερες»! — Λειτουργημα!..., σ. 16. — Ἀνάβλυσμα τῆς ψυχῆς... — Ὁδηγία πρὸς... «ναυτιλλομένους»! — Βήματα καὶ ἄλλατα. — Ἑλλὰς γὰρ τὸ κινδυνεύομενον..., σ. 32. — Προσυπογράφουμε, ἀμφοτέραις χερσὶ!, σ. 47. — Συνάντηση οὐσιαστική. — Μπράβο μωρὲ παιδιά!, σ. 48. — Τὰ σχόλια δικὰ σας!..., σ. 64. — Ἐπὶ τῇ Ἐπετεῖφ... — Συνάντηση εὐθύνης. — Καὶ στὰ δικὰ μας!, σ. 80. — Ἐπὶ τὴν λυχνίαν! — Μάθαμε καὶ φριξάμε... — Δυστυχῶς... — 29,9 δισεκατομμύρια!, σ. 96. — Εὐγε, εὐγε, εὐγε! — Προσοχή!, σ. 112. — Οἱ ἀνώνυμοι γιὰ τὸν Ἐπώνυμο! — Εἰς τὴν χώραν τῆς φαιδρᾶς πορτοκαλέας! — Προσοχή, προσοχή!, σ. 128. — Βασιλεῦ Οὐράνιε..., σ. 144. — Χριστὸς ἡγείσθω! — Ἐγκάρδια συγχαρητήρια, σ. 160. — Οἰκο-λογικὸ S.O.S.! — Ἀλλιῶς..., σ. 176. — Δόξα τῷ Θεῷ! — Τὸ βῆμα μετὰ..., σ. 192. — S.O.S. — Μία... ἀσήμαντη «λεπτομέρεια». — «Καμπάνα» γιὰ τὴν... καμπάνα!, σ. 208. — Εἰδικά. — Ὡς ἐμεγαλύνθη! — ΜΗ καὶ ΜΗ! καὶ Ἐψιλόν..., σ. 224. — Τὸ κάθε φωνῆεν, τὸ

κάθε σύμφωνο!... — Τὸ Λάβαρο τῆς Λαύρας πάντα ψηλά!, σ. 240. — Ὁ ἀπολογισμὸς τῆς στάχτης! — Ὁ Περιστέρης πέταξε, σ. 256. — Ὑδάτινη χωματερὴ καὶ τὸ Διεθνὲς Ἔτος τῶν ὠκεανῶν!, σ. 272. — Ποῦ πᾶμε; — Ἡ Εὐρώπη γονατίζει στὸν Ἄθω! — Ἐφημεριακά, ὄχι ὁμως ἐφήμερα!, σ. 288. — Ἡ πρώτη τοῦ Πρώτου. — Δόξα τῷ Θεῷ! — Τί κατήφορος, σ. 304.

ΛΟΓΟΙ - ΟΜΙΛΙΑΙ - ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Ἀρχιμ. Ἡλία **Μαστρογιαννόπουλου**, Τιμὴ στὸν πολύτεκνο Ἱερέα, σσ. 70, 90. — Γεωργίου **Ναοῦμ**, Ὁ ψάλτης τοῦ 2000, σσ. 108, 126. — Ἀρχιμ. Χρυσ. Π. Ἀβαγιανοῦ, Ἱερωσύνη: τιμὴ καὶ εὐθύνη, σσ. 122, 138, 151, 173. — Δημ. **Φερούση**, Ραδιοφωνία καὶ Πολιτισμὸς, σσ. 254, 268.

ΠΕΤΡΑΔΙΑ

(ἐπιμ. Ἀθανασίου Ι. Ἀναστόπουλου)

Γιὰ τὸ Γάμο, σ. 247. — Γιὰ τὸν ἄντρα καὶ τὴ γυναίκα, σ. 287. — Γιὰ τὴ γυναίκα, σ. 302.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Μητροπ. Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἀντωνίου, Ἡ δουλεία τῆς ἁμαρτίας, σσ. 34, 50, 67, 82. — Μητροπ. Ζιμπάμπουε **Μακαρίου**, Τὸ πάθος τοῦ ἱερέα καὶ τὸ μάθημα τοῦ γιοῦ του, σσ. 84, 99. — Ἀρχιμ. Μακαρίου **Βαβλά**, Ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ νέα οἰκουμενικὴ πραγματικότητα, σ. 117. — Τοῦ ἰδίου, Ἅγιος Παντελεήμων, «ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ», σ. 202. — Θεοδ. Ι. **Ψαριώτη**, Τὰ «οἰκολογικὰ» τοῦ «φλογεροῦ λαοπαιδευτῆ», σ. 221, 237. — Εἰρήνης **Οἰκονομίδου**, Μορφωτικὴ βοήθεια πρὸς τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἀλβανοφώνους, σ. 223. — Πρεσβ. Γεράσιμου **Ζαμπέλη**, Ὁρθοδοξία: τὸ πλήρωμα τῆς ζωῆς, σσ. 266,

282, 326. — Ἀριστ. Χρ. **Εὐτυχιάδου**, Ἡ ἁγία Μαρίνα προστάτιδα τῶν νεφροπαθῶν καὶ τῆς Νεφρολογίας, σ. 325.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

(Συντάκτης: Δημ. Σ. Φερούσης)

Πέτρου Α. Σταθόπουλου, Κοινωνικὴ Πρόνοια. — Γ. Θ. Πρίντζιπα, Οἱ κρυπτοχριστιανοί, σ. 15. — Μητροπ. Δημητριάδος Χριστοδούλου, Εὐγονικὴ, ἠθικοὶ προβληματισμοὶ καὶ προοπτικὲς. — Ἀρχιμ. Χρυσ. Ρουμελιώτη, Κληρικοὶ καὶ μοναχοὶ μὲ ἰατρικὴ παιδεία. — Ἀθαν. Γ. Μελισσάρη, Παῖσιος, ὀρθοδοξίας ἄνθος εὐσομον, σ. 63. — Μητροπ. Τριφυλίας Στεφάνου, Γράμματα σὲ νέους. — Ἀρχιμ. Γεωργίου Καψάνη, Ἡ θέωσις ὡς σκοπὸς τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. — Συμεῶν Μεταφραστοῦ (Γ. Δ. Παπαδημητρίου), Τὸ μαρτύριο τοῦ ἁγίου Γεωργίου, σ. 110. — Ἀγγελικῆς καὶ Ἀλεξάνδρου Καριώτογλου, Ζωντανὸ σχολεῖο. — Συμεῶν Θεσσαλονίκης (Γ. Β. Μαυρομάτη), Τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως, σ. 111. — Μητροπ. Κορίνθου Παντελεήμονος, Καζίνο Λουτρακίου, καζίνα, καζινοποίηση κ.λ.π. — Διονύση Κ. Μαγκλιβέρα, Σὲ ἐποχὴ πολυσήμαντη, σ. 189. — Γρηγορίου Νύσσης (Στυλ. Παπαδόπουλου), Πνεῦμα καὶ Λόγος. — Ἀθαν. Δ. Σαπουνά, Τὰ Μ. Μ. Ε. καὶ ἡ ἀγωγή, σ. 190. — Κ. Σαρδελῆ, Σαράντα χρόνια πνευματικῆς παρουσίας (1958-1998). — Περιοδ. «Κοινωνικὲς τομέες», σ. 255.

ΕΙΚΟΝΕΣ - ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Παναγία ἡ Ἐλεούσα, σ. 2. — Ἐξώφυλλο τοῦ βιβλίου «Τὸ ταξίδι τοῦ Ἰωνᾶ», σ. 157. — Ἱερεῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ὑποδέχονται τὸν Μακ. κ. Χριστόδουλο στὸν καθεδρικὸ ναό, σ. 163. — Σκίτσο μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ νὰ κάνει ὠτοστόπ, σ. 168. — Τὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Μόντρεαλ, σ. 185. — Ἡ ἁγία Ἐρμιόνη, σ. 225. — Ἡ Ἁγία Σοφία μετὰ τῶν θυγατέρων αὐτῆς, σ. 242.

«ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
ΟΜΟΤΙΜΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1998 ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ ΤΟΥ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

† Ο ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

† Ο ΣΙΣΑΝΙΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑΤΙΣΤΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

† Ο ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

† Ο ΖΙΜΠΑΜΠΟΥΕ ΜΑΚΑΡΙΟΣ

† Ο ΑΧΕΛΩΟΥ ΕΥΘΥΜΙΟΣ

ΚΑΘΗΓ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗΣ

» ΑΛΕΞ. Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

» ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΧΡ. ΕΥΤΥΧΙΑΔΗΣ

ΑΡΧΙΜ. ΧΡΥΣ. Π. ΑΒΑΓΙΑΝΟΣ

» ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΒΑΡΛΑΣ

» ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΕΛ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ

» ΗΛΙΑΣ ΜΑΣΤΡΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

» ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ Ι. ΡΑΠΤΟΠΟΥΛΟΣ

» ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΦΙΛΟΘΕΟΥ

ΠΡΩΤΟΠΡ. ΝΙΚ. Γ. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗΣ

ΠΡΕΣΒ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ
» ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΖΑΜΠΕΛΗΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Ι. ΑΝΑΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΥΤΥΧΙΑ ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΚΗ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Κ. ΔΡΑΤΣΕΛΛΑΣ

ΚΩΝ. Μ. ΚΟΝΤΑΞΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΕΦ. ΧΡ. ΚΟΥΜΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΕΛΙΝΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΝΑΟΥΜ

ΕΙΡΗΝΗ ΝΑΟΥΜ

ΕΙΡΗΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΩΝ. Π. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

ΠΑΝ. Θ. ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΜΙΧ. Γ. ΤΡΙΤΟΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΕΡΟΥΣΗΣ

ΠΟΠΗ ΧΑΛΚΙΑ - ΣΤΕΦΑΝΟΥ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ι. ΨΑΡΙΩΤΗΣ

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ: ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΛΕΚΚΟΣ